

Bilaga 9

Mäns maktpositioner i siffror

Innehåll

1	Introduktion	5
2	Politiken	7
2.1	Mäns och kvinnors valdeltagande liknar varandra men stora socioekonomiska m.m. skillnader	7
2.2	Män röstar mer höger (borgerligt) än kvinnor	9
2.3	Män är något mer politiskt aktiva än kvinnor	9
2.4	Riksdagen - ledamot 55 procent män, utskottsledamot 58. Partiledare 78	11
2.5	Regeringen – statsråd 46 procent män, statsminister 100. Statssekreterare 62. Statschef 100.....	14
2.6	Landstingen - fullmäktige 52 procent män, styrelse 53, ordförande 55	16
2.7	Kommunerna – fullmäktige 57 procent män, styrelse 59, ordförande 71	17
2.8	Sveriges kommuner och landsting – styrelse 48 procent män, vice ordförande 66, ordförande 100	18
3	Samtliga chefer på arbetsmarknaden – 64 procent män	19
4	Offentlig förvaltning	24
4.1	Staten.....	24
4.2	Landstingen – anställd 21 procent män, chef 28, högre ämbetsman och politiker 53.....	33
4.3	Kommunerna - anställd 22 procent män, chef 33, högre ämbetsman och politiker 58.....	34
4.4	Sveriges kommuner och landsting – ledningsgrupp 50 procent män, VD 100.....	35

5	Privata sektorn	36
5.1	Anställd 61 procent män, chef 73, högsta chef 100	36
5.2	Börsföretag	38
5.3	Aktiebolag	44
5.4	Andra uppgifter om företag	46
6	Universitet och högskolor - forskande och undervisande personal 43 procent män, lektor 55, professor 76, rektor 62	47
7	Svenska kyrkan	50
7.1	Medlem 48 procent män, kyrkomöte 54, kyrkostyrelse 67.....	50
7.2	Samtliga biskopar och präster 58 procent män, kyrkoherde 74, biskop 79, ärkebiskop 0.....	51
8	Massmedier – 63 procent män	52
9	Fyra akademier – 70 procent män	53
10	Arbetsmarknadens parter	54
10.1	Arbetstagare	54
10.2	Arbetsgivare	56
11	Riksidrottsförbundet – medlem 59 procent män, styrelse 45, ordförande 0	58
12	Ordenssällskap m.fl.	59
12.1	För enbart män och med kungligt beskydd	59
12.2	För män och kvinnor och med kungligt beskydd.....	59
12.3	För enbart män, övriga ordenssällskap	60
12.4	Övriga	60

13	Makteliten enligt LO	61
14	Sveriges 100 mäktigaste enligt Fokus	63
15	Attityder kring män och kvinnor som ledare	64
15.1	Sverige och Norge	64
15.2	EU	65
16	Eliten i Norge	67
17	Summering och reflektioner	70
17.1	Mäns maktpositioner efter samhällsområde	70
17.2	Mäns maktpositioner från 100 till 0 procent	73
17.3	Män, makten och utvecklingen	76
	Referenser	80
	Internetkällor	85

1 Introduktion

Mäns och kvinnors makt har behandlats i ett flertal statliga utredningar.¹

I denna rapport studerar vi mäns – och kvinnors – makt inom ett flertal områden. Vi gör det med den begränsningen att det huvudsakligen gäller den makt som låter sig mätas i form av antal, andelar och fördelning av maktpositioner.

Vi har alltså studerat mäns och kvinnors representation. I diskussioner om mäns – och kvinnors representation brukar representation beskrivas som en nödvändig förutsättning för makt, men om representationen blir mer jämn innebär det inte per automatik att båda grupperna får lika stor makt.

Den reella makten är alltså svårare och mer delikat att bedöma och kan ibland sammanfalla med den mätbara – men långt ifrån alltid.

Man kan fråga sig - vilka ska räknas som ”makthavare”. Är det fråga om 100, 1 000, 10 000 eller 100 000 personer i Sverige? Vi återkommer till denna fråga i avsnitt 17.

Det vi har gjort är att välja ut ett stort antal av samhällets sektorer och inom dessa studerat könsfördelning på högre nivåer inom respektive sektor. Vi har också, så långt möjligt, relaterat detta till totala antalet anställda inom respektive sektor. I och med det kommer en stor del av hela Sveriges befolkning med i siffror men då endast som stora totaler. Fokus har dock varit på de högre nivåerna. I de fall det varit möjligt finns också jämförelser över tid.

Vi har inte, även om det hade varit mycket intressant, studerat makthavarnas utbildning, ekonomi, familjebakgrund, familjesituation, etc. Sådana data har vi endast vad gäller börsföretagen

---

¹ Bl.a. SOU 1987:19, SOU 1990:44, SOU 1994:3, SOU 2003:16, SOU 2005:66 och SOU 2007:108. Därtill har frågan om börsbolags styrelser behandlats i Ds 2006:11. Anita Göransson, som var särskild utredare i SOU 2007:108, arbetar f.n. med en uppföljning av ett tidigare projekt från 2001 om makt och kön.

(avsnitt 5.2.1). En sådan stor genomlysning har däremot gjorts i bl.a. den norska elitundersökningen vars resultat återges i avsnitt 16 i denna rapport.

Innan det vi funnit presenteras är det värt erinra om det mål för jämställdhetspolitiken som riksdagen beslutade hösten 2008:²

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Inom ramen för detta arbetar regeringen utifrån fyra delmål. Ett av dem är:

En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

---

² Prop. 2008/09:1, bet. 2008/09: AU1, rskr. 2008/09:115.

2 Politiken

2.1 Mäns och kvinnors valdeltagande liknar varandra men stora socioekonomiska m.m. skillnader

I senaste allmänna riksdagsvalet 2010 deltog 84 procent av de manliga röstberättigade och 85 procent av de kvinnliga. Det totala antalet röstberättigade var 7 030 000 medborgare.³

Valdeltagandet har förändrats. Det hittills högsta valdeltagandet uppnåddes i riksdagsvalet 1976 då 92 procent av de röstberättigade deltog.⁴

Sverige har internationellt sett ett högt valdeltagande. Vid jämförelse inom Europa och de fram t.o.m. december 2012 senast hållna parlamentsvalen kom Sverige på 7:e plats. Malta kom på 1:a plats och 3 av de mellanliggande platserna innehades av länder med röstplikt.⁵

Vad gäller skillnader i valdeltagande i Sverige 2010 kan bl.a. konstateras

- Män under 60 år hade lägre deltagande än kvinnor. I majoriteten av 5-årsintervall upp till 60 år skiljer det 3 procentenheter.⁶ (Under första halvan av 1900-talet röstade män i betydligt högre grad än kvinnor.⁷ Under de senaste decennierna finns dock totalt sett inga markanta skillnader mellan könen.)
- Det skiljer 5 procentenheter mellan åldersgruppen med högst valdeltagande (65–74 år) jämfört med den med lägst deltagande (75 år och äldre).⁸

---

³ SCB 2010.

⁴ SCB 2012d s. 29.

⁵ SCB 2012d s. 24.

⁶ www.scb.se, Hitta statistik, Statistikdatabasen, Demokrati, Allmänna val, valdeltagandeundersökningen, Valdeltagande i riksdagsval.

⁷ SCB 2012d s. 7.

⁸ SCB 2012d s. 31.

- Liten skillnad råder mellan stad och landsbygd.⁹
- Giftas valdeltagande ligger 10 procentenheter över ogiftas.¹⁰ Det finns mycket liten könsskillnad mellan de två grupperna.¹¹
- Tjänstemäns valdeltagande ligger 12 procentenheter över arbetares och mellan dessa ligger företagares. Största könsskillnaden finns inom gruppen arbetare där mäns valdeltagande ligger 3 procentenheter över kvinnors.¹²
- SACO-medlemmars valdeltagande ligger 14 procentenheter över LO-medlemmars och mellan dessa ligger TCO-medlemmars. Största könsskillnaden finns inom gruppen LO-medlemmar där mäns valdeltagande ligger 3 procentenheter över kvinnors.¹³
- Valdeltagandet för dem med eftergymnasial utbildning ligger 15 procentenheter över det för dem med förgymnasial utbildning. Det finns liten könsskillnad i var och en av de två grupperna.¹⁴
- De som ligger i 5:e, högsta, inkomstkventilen har 18 procentenheters högre valdeltagande än dem som ligger i 1:a, lägsta, inkomstkventilen. Män röstar i något lägre grad än kvinnor i alla kvintiler.¹⁵
- Inrikes föddas valdeltagande ligger 13 procentenheter över utrikes föddas. Utrikes födda män röstar i något lägre grad än utrikes födda kvinnor.¹⁶

I det senaste Europaparlamentsvalet 2009 deltog 46 procent av de röstberättigade. Skillnaden mellan könen var marginell.¹⁷

Vi ser således sammantaget vissa skillnader mellan könen men de påtagliga skillnaderna syns inte mellan könen utan när det gäller civilstånd, socioekonomi, utbildningsnivå, inkomst och inrikes/utrikes födda oavsett kön.

---

⁹ SCB 2012d.

¹⁰ Notera att det här rör sig om gifta. Sammanboende har vi inga data om.

¹¹ SCB 2012d s. 47.

¹² SCB 2012d s. 51.

¹³ SCB 2012d s. 52.

¹⁴ SCB 2012d s. 54.

¹⁵ SCB 2012d s. 55.

¹⁶ SCB 2012d s. 60.

¹⁷ SCB, Hitta statistik, Statistik efter ämne, Demokrati, Europaparlamentsval, Europaparlamentsvalet 2009, valdeltagandeundersökningen.

2.2 Män röstar mer höger (borgerligt) än kvinnor

Fram till 1982 röstade män mer ”vänster” än kvinnor. Men, 1982 röstade för första gången män mer borgerligt än kvinnor. På 1990-talet framträder ett tydligt mönster där kvinnor prioriterar frågor om omsorg och omvårdnad, medan män tenderar att lägga större vikt vid frågor om ekonomi och arbetsliv. En liknande bild återkommer på 2000-talet. Bland högutbildade och yngre kvinnor finner vi en stark tendens att gå åt vänster politiskt.

2002 års valundersökning gav vid handen att kvinnor var mer positiva än män till offentlig sektor och sex timmars arbetsdag, medan männen prioriterade EMU och kärnkraft.

I 2010 års valundersökning konstaterades att sambandet mellan kön och partival var det starkaste samband som någonsin setts i svenska valundersökningar. Jämfört med män hade kvinnor en högre sannolikhet att stödja Miljöpartiet och Socialdemokraterna och en klart lägre sannolikhet att stödja Moderaterna och Sverigedemokraterna.¹⁸

Skillnaden mellan hur män och kvinnor röstar har ökat under de senaste 10 åren och skillnaderna är extra tydliga i yngre grupper.¹⁹

2.3 Män är något mer politiskt aktiva än kvinnor

Av männen 16 år och äldre anser 45 procent att de *deltar oftast i politiska diskussioner*.²⁰ Motsvarande siffra för kvinnor är 40 procent. Högst andel bland männen finns i åldersgruppen 25–34 år, lägst i åldersgruppen 85 år och äldre. Högst andel bland kvinnorna finns i åldersgrupperna 45–54 år respektive 25–34 år.

6 procent av männen är *medlemmar i politiskt parti* medan 5 procent av kvinnorna är det. Högst andel bland männen som är medlemmar finns i åldersgruppen 75–84 år, lägst i åldersgruppen 45–54 år. Högst andel bland kvinnorna finns i åldersgrupperna 65–74 år respektive 25–34 år.

4 procent av såväl männen som kvinnorna har *varit på möte med politiskt parti* senaste året. Högst andel bland männen som varit på möte finns i åldersgruppen 16–24 år, lägst i åldersgruppen 45–54 år.

¹⁸ SCB 2011 s. 89.

¹⁹ I SCBs partisynpatiuundersökning november 2013 fick c 4,6 procent mansröster och 2,6 procent kvinnorröster; fp 4,3 respektive 5,8; kd 2,9 respektive 3,0; m 30,1 respektive 25,7; mp 6,5 respektive 11,8; s 34,1 respektive 39,3; sd 9,5 respektive 3,8 och v 6,4 respektive 6,6.

²⁰ Sifferunderlaget för första delen av detta avsnitt, 2.3, är hämtat från SCB ULF.

Högst andel bland kvinnorna finns i åldersgrupperna 55–64 år respektive 85 år och äldre.

1,4 procent av männen är *aktiva i politiskt parti*. Samma siffror gäller för kvinnor. Högst andel bland männen finns i åldersgruppen 55–64 år, lägst i åldersgruppen 35–44 år. Högst andel bland kvinnorna finns i åldersgrupperna 55–64 år respektive 25–34 år.

Någon stor skillnad mellan män med *svensk respektive utländsk bakgrund*²¹ finns inte med undantag för politiska diskussioner där män med svensk bakgrund anser sig delta mer. Kvinnor med utländsk bakgrund deltar i lägre grad än kvinnor med svensk bakgrund och de är också i lägre grad medlemmar i politiska partier.

Någon stor skillnad mellan män med olika *utbildningsbakgrund* finns inte med undantag för politiska diskussioner där män med eftergymnasial utbildning anser sig delta mer. Samma förhållanden råder för kvinnor. Dock, de anser sig delta i lägre omfattning än män.

Med avseende på *socioekonomi* gäller att högst andel bland männen som är medlemmar i ett politiskt parti har företagare och jordbrukare, lägst andel har bland lägre tjänstemän. Högst andel bland kvinnor har högre tjänstemän och lägst andel lägre tjänstemän. Kvinnliga högre tjänstemän har högsta andel bland alla grupper, oavsett kön. Det gäller medlemskap i politiskt parti, varit på möte och aktiva i politiskt parti. När det gäller deltagande i politiska diskussioner ligger dock deras siffra något lägre än männens högsta som är den för gruppen högre tjänstemän.

Män i *storstäder och förortskommuner* är den grupp bland männen som anser sig oftast delta i politiska diskussioner. Medlemskap, mötesdeltagande och aktivitet i politiskt parti är i övrigt högst för män i gruppen "Övriga kommuner", dvs. män utanför större städer, förortskommuner och pendlingskommuner. Samma förhållanden råder för kvinnor. Dock, alla deras andelar är lägre än männens.

Det finns undersökningar gjorda om *ungas attityder*.²² Bland resultaten kan nämnas:

- En högre andel män än kvinnor uppger att de är intresserade av politik, 47 procent jämfört med 35 procent. Skillnaden mellan

---

²¹ Utrikes född eller inrikes född med 2 utrikes födda föräldrar.

²² Ungdomsstyrelsen 2013a s. 231 ff.

män och kvinnor har ökat i detta avseende de senaste åren. (Åldersgrupp 20-25 år).

- En lägre andel män än kvinnor vill vara med och påverka lokalt, 38 mot 45 procent. (Åldersgrupp 20–25 år).
- Något färre män än kvinnor (79 procent respektive 81) röstar i nationella val. ((Åldersgrupp 22–29 år).
- Politiska aktiviteter på Internet är vanligare bland män än kvinnor, 22 jämfört med 11 procent. ((Åldersgrupp 16-25 år).

Vi ser alltså, med reservation för det ibland påstådda förhållandet att män tenderar överskatta sig själva och sin förmåga, att män är mer politiskt aktiva. Det är generellt inte fråga om kraftiga skillnader mellan könen men de finns i stort sett genomgående. Denna observation sammanfaller för övrigt väl med gjorda mätningar av mäns och kvinnors politiska alienation.²³

Måhända är det så att kvinnor har större förväntningar på politikerna än vad män har och att kvinnorna i något större utsträckning kan "låta sig representeras". Ett "bevis", om än svagt, för detta kan vara den relativt sett höga politiska aktiviteten för kvinnliga högre tjänstemän – en grupp som i särskilt hög grad kan tänkas anse sig ha goda resurser att själv tala för sina och samhällets intressen.

En annan aspekt, måhända uppbumen av normer om tilltro till sig själv, är att när unga tillfrågas om varför de inte vill vara med och påverka lokalt unga män i åldern 16-25 år i mindre grad (15 procent) än unga kvinnor (27 procent) svarar "Kan för lite om hur jag ska göra".²⁴

2.4 Riksdagen – ledamot 55 procent män, utskottsledamot 58. Partiledare 78

1919 röstade riksdagen första gången för allmän och lika rösträtt och valbarhet till riksdagen för kvinnor. 1921 röstade man för andra gången – det var fråga om en grundlagsändring.

Vid det första valet där kvinnor kunde delta, 1921, kom det in 5 kvinnor i riksdagen; 1²⁵ av 150 i första kammaren och 4 av 230 i

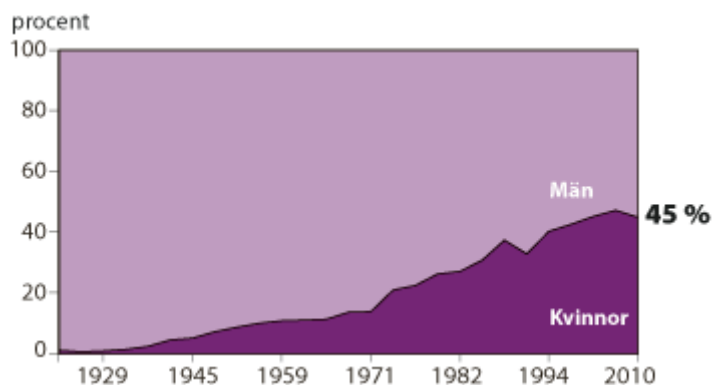
²³ Oskarsson (2013).

²⁴ Ungdomsstyrelsen 2013a s. 238

²⁵ Kerstin Hesselgren.

andra kammaren.²⁶ Allt sedan dess har, med något undantag, andelen män i riksdagen minskat (figur 1).

Figur 1 Riksdagens sammansättning efter val 1921–2010

Källa: Sveriges riksdag i SCB, Hitta statistik, Temaområden, Jämställdhet, Indikatorer, Riksdagens sammansättning efter val 1921–2010

Vi ser bl.a. att minskningen pågått sedan början av 30-talet och nu ligger andelen manliga riksdagsledamöter på närmare hälften. Efter valet 1991 minskade dock andelen kvinnor i riksdagen för första gången någonsin – från 38 till 33 procent.

Andelen män respektive kvinnor är inte densamma inom alla partier (tabell 1).

Tabell 1 Valda till riksdagen efter parti. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, september 2010

Parti	Andel män 2010	Totalt antal män och kvinnor 2010
Centerpartiet	70	23
Folkpartiet Liberalerna	58	24
Kristdemokraterna	63	19
Miljöpartiet de gröna	44	25
Moderaterna	52	107
Socialdemokraterna	52	112
Sverigedemokraterna	85	20
Vänsterpartiet	42	19
Samtliga	55	349

Källa: SCB AV i SCB 2012c s. 93.

²⁶ URSS 2000 s. 106.

Vi ser bl.a. att senaste valet resulterade i att andelen män bland riksdagsledamöterna blev 55 procent. Högst andel män bland sina ledamöter hade Sverigedemokraterna (85 procent) och lägst Vänsterpartiet (42 procent).

2006 blev andelen män 53 procent. Kristdemokraterna hade högst andel män (63 procent) och Vänsterpartiet lägst (36 procent).²⁷

2002 blev andelen män 55 procent. Även då fick Kristdemokraterna högst andel män (70 procent) och Miljöpartiet lägst (41 procent).²⁸

Av de manliga ledamöterna 2010 var 7 procent utrikes födda och av de kvinnliga 10 procent.²⁹

De flesta av riksdagsledamöterna sitter också i ett utskott. I dessa är andelen män högre än i riksdagen, 58 procent. Skillnaden är dock stor mellan utskotten. Männerna är i majoritet i 12 av de 15 utskotten, kvinnorna i 3 av dem - bostadsutskottet, socialutskottet samt utbildningsutskottet.³⁰ Fördelningen har dock i stort blivit mer jämställd i utskotten; 2007 var andelen män 52 procent³¹, 1985 var andelen 72 procent och 1973 85 procent³².

Andelen manliga utskottsordföranden är 53 procent.³³

I svenska parlamentet är, liksom i alla parlament inom EU, männen således överrepresenterade. Lägst andel män i de nationella parlamenten var det 2012 just i Sverige, 56 procent män – följt av Finland och Danmark. Högst andel var det på Malta och i Ungern med 91 procent. Genomsnittet var 65 procent.³⁴

Bland parlamenten inom OECD-området hade Sverige lägsta andelen män såväl 2011 som 1995.³⁵

Av World Economic Forum (WEF) rankas Sverige som nummer 2 i världen, efter Cuba, när det gäller jämn könsfördelning i parlament.³⁶

I Europaparlamentet är könsfördelningen jämnare än i de nationella parlamenten, 65 procent män.³⁷ Alla länder utom Belgien, Luxemburg, Malta och Tjeckien har lägre andel män i

---

²⁷ SCB 2006.

²⁸ SCB 2002.

²⁹ Kammarkansliet, Sveriges riksdag i SCB 2012c s. 94.

³⁰ Kammarkansliet, Sveriges riksdag i SCB 2012c s. 95.

³¹ SOU 2007:108 s. 76.

³² Kammarkansliet, Sveriges riksdag i SCB 2012c s. 95.

³³ Sveriges riksdag oktober 2013.

³⁴ SCB 2013b.

³⁵ OECD 2012 Chapter 16 Figure Box 16.1C.

³⁶ WEF 2012 s. 324.

³⁷ SCB 2013b.

Europaparlamentet än i sina nationella parlament. Finland är det enda landet som representeras av fler kvinnor än män, 8 kvinnor och 5 män. De 3 länder som har jämnast könsfördelning är Estland och Slovenien (50 procent män) samt Danmark tillsammans med Frankrike och Nederländerna (54 procent män). Sverige hade 55 procent män (2007 47 procent).³⁸

Av de 9 svenska ledarna (språkrören) för i riksdagen representerade partier var 7 män (78 procent) 2012.³⁹ 2007 var 62 procent män och 2002 75 procent.

Vi ser således att det svenska parlamentet i internationell jämförelse är i topp när det gäller jämställdhet. En starkt bidragande orsak till det var att flera partier efter valet 1991 tog beslut om ”varannan damernas”. Ett skäl till detta ställningstagande anses vara att efter detta val fanns hot om att bilda ett kvinnoparti om inte riksdagspartierna nominerade flera kvinnor. Från kvinnoförbunden sattes extra press på partierna genom att medlemmar deklarerade att om ett kvinnoparti blev verklighet så kunde de tänka sig att byta parti efter det valet.⁴⁰

Vi ser dock att den manliga andelen ökar efterhand högre upp i den politiska hierarkin - riksdagsledamot, utskottsledamot, partiledare.

2.5 Regeringen – statsråd 46 procent män, statsminister 100. Statssekreterare 62. Statschef 100

Sverige har hittills endast haft manliga statsministrar. Detta kan t.ex. jämföras med Danmark, Finland, Island och Norge som alla har/har haft kvinnliga statsministrar.

Fram till 1947 hade Sverige inte haft något kvinnligt statsråd⁴¹ – att jämföra med t.ex. Finland som 1926 fick sitt första kvinnliga statsråd.⁴² Idag är 46 procent av statsråden och 62 procent av statssekreterarna män – en markant skillnad sedan 70-talet (tabell 2).

---

³⁸ SOU 2007:108 s. 92.

³⁹ Kammarkansliet, Sveriges riksdag i SCB 2012c s. 94.

⁴⁰ Genus 2010.

⁴¹ Karin Koch blev det första kvinnliga statsrådet.

⁴² URSS 2000 s. 106.

Tabell 2 Statsråd och statssekreterare. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 1973 - 2013

	Andel män 1973	Andel män 1985	Andel män 1998	Andel män 2002	Andel män 2006 ¹	Andel män 2010	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Statsråd (inkl. statsministern)	89	75	50	48	56	55	46	24
Statssekreterare (inkl. kabinettssekreterare)	100	88	65	62	66	64	62	36

Källor: Regeringskansliet, årsböcker samt Regeringskansliet, Förvaltningsavdelningen i SCB, Hitta statistik, Temaområden, Jämställdhet, Indikatorer, Regering och regeringskansli efter position.

¹ s-regering.

Vi ser bl.a. en relativt snabb utveckling i jämställd riktning när det gäller statsråd men en långsammare bland statssekreterarna. Där har regeringarna inte nått till det kvantitativa jämställdhetsmålet (intervallet 40–60).

Av WEF rankas Sverige som nummer 2 i världen, efter Norge, när det gäller könsfördelning bland ministrar i regeringen.⁴³

Statschefers (statsöverhuvudens) maktbefogenheter varierar från stat till stat. Med start t.ex. vid förra sekelskiftet kan man konstatera att Sverige, där kungen är statschef, endast haft manliga statschefer. Samma är förhållandet i Norge - detta till skillnad från Danmark som f.n. har en drottning samt Finland och Island som haft kvinnliga presidenter.

Av WEF rankas Sverige, tillsammans med många andra länder, på sista och 58:e plats när det gäller antal år med kvinnlig statschef, räknat på de senaste 50 åren. De 3 första platserna innehas av Irland, Island och Indien.⁴⁴

⁴³ WEF 2012 s. 324.

⁴⁴ WEF 2012 s. 324.

2.6 Landstingen – fullmäktige 52 procent män, styrelse 53, ordförande 55

På regional politisk nivå, i landstingen, ser könsfördelningen ut på följande sätt (tabell 3):

Tabell 3 Valda till och förtroendeuppdrag i landsting. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2003, 2007 och 2011

	Andel män 2003	Andel män 2007	Andel män 2011	Totalt antal män och kvinnor 2011
Landstingsfullmäktige	52	52	52	3 625
Landstingsstyrelse	53	53	53	559
Landstingsstyrelsens ordförande	80	65	55	20

Källor: SCB och SKL

Det senaste valet resulterade i att andelen män i fullmäktige blev 52 procent. Högst andel män bland sina ledamöter hade Sverigedemokraterna (74 procent), lägst andel Vänsterpartiet (47 procent).⁴⁵

2006 var andelen män i fullmäktige 52 procent. Högst andel män hade Centerpartiet (56 procent), lägst andel Socialdemokraterna (49 procent).⁴⁶

2002 var andelen män i fullmäktige 53 procent. Högst andel män hade Centerpartiet (65 procent), lägst andel Miljöpartiet (47 procent).⁴⁷

Vi ser således bl.a. att landstingen klarar det kvantitativa jämställdhetsmålet. Dock gäller i någon mån, men svagt, samma förhållande som på nationell nivå – manliga andelen ökar efterhand uppåt i den politiska hierarkin.

⁴⁵ SCB 2012a s. 49

⁴⁶ SCB 2006 del 4 s. 17.

⁴⁷ SCB 2002 s. 7.

2.7 Kommunerna – fullmäktige 57 procent män, styrelse 59, ordförande 71

På lokal politisk nivå, i kommunerna, ser könsfördelningen ut på följande sätt (tabell 4):

Tabell 4 Valda till och förtroendeuppdrag i kommuner. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2002, 2006 och 2010

	Andel män 2003	Andel män 2007	Andel män 2011	Totalt antal män och kvinnor 2010
Kommunfullmäktige	58	58	57	20 542
Kommunstyrelse	64	61	59	7 141
Kommunstyrelsens ordförande	79	73	71	290

Källa: SCB och SKL

Det senaste valet resulterade i att andelen män i fullmäktige blev 57 procent. Högst andel män fick Sverigedemokraterna (79 procent), lägst andel Miljöpartiet (51 procent).⁴⁸

Personer i åldrarna 55–70 år är representerade i fullmäktige i högre grad än övriga åldersgrupper. I det åldersspannet är även könsskillnaden som störst – äldre män är något överrepresenterade.⁴⁹

När det gäller kön når inget parti upp till en lika hög andel kvinnor bland sina kommunpolitiker som andelen kvinnor i den röstberättigade befolkningen. Störst skillnad har Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna (cirka 15 procentenheter). Dock, om man beaktar såväl kön, utbildning och ålder liknar Sverigedemokraternas politiker mest sina väljare.⁵⁰

2006 var andelen män i fullmäktige 58 procent. Högst andel män hade Moderaterna (64 procent), lägst andel Vänsterpartiet (51 procent).⁵¹

2002 var andelen män i fullmäktige 58 procent. Högst andel män hade Moderaterna (65 procent), lägst andel Socialdemokraterna och Vänsterpartiet (53 procent vardera).⁵²

⁴⁸ SCB 2012a s. 45.

⁴⁹ SCB 2012e 2012:772.

⁵⁰ SCB 2013d s. 6 ff.

⁵¹ SCB 2006 del 4 s. 17.

⁵² SCB 2002 s. 7.

92 av de 290 kommunerna har alltid haft manliga kommunstyrelseordföranden.⁵³

Vi ser således bl.a. att kommunerna klarar det kvantitativa jämställdhetsmålet när det gäller fullmäktige och styrelsen, dock med sämre siffror än landstingen. Förhållandet att manliga andelen ökar efterhand uppåt i den politiska hierarkin är starkare i kommunerna än vad det är i riksdag och landsting. En viss förändring i jämställd riktning har skett över de 10 åren.

2.8 Sveriges kommuner och landsting – styrelse 48 procent män, vice ordförande 66, ordförande 100

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en arbetsgivar- och intresseorganisation för kommuner, landsting och regioner i Sverige. Medlemmar i SKL är Sveriges 290 kommuner och 20 landsting inklusive regionerna Gotland, Halland, Skåne och Västra Götaland. Organisationen bildades 2006 då Landstingsförbundet och Kommunförbundet slogs ihop.

SKL är en politiskt ledd organisation. Högsta beslutande organ är kongressen. Mellan kongresserna leds organisationen av en styrelse. Dess sammansättning ser ut på följande sätt (tabell 5):

Tabell 5 SKLs styrelse. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2002, 2007 och 2013

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Styrelse inklusive ordförande och vice ordförande	60	51	48	21
Vice ordförande	66	66	66	3
Ordförande	100	100	100	1

Källa: SKL

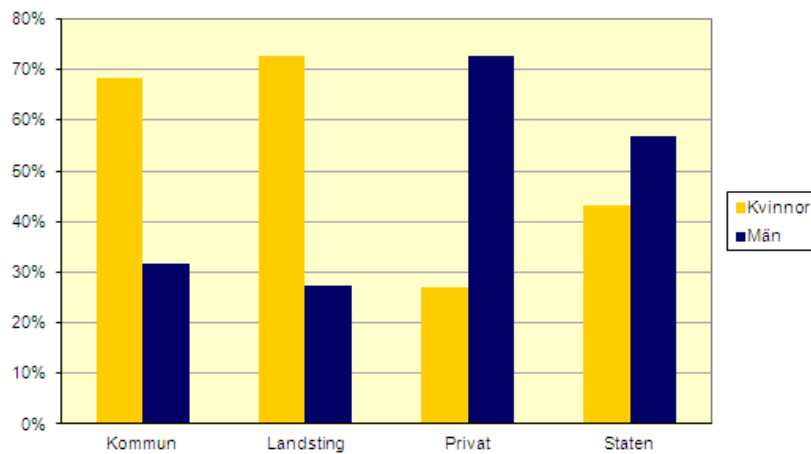
Vi ser här en jämställd styrelse. Dock råder här den tendens vi tidigare sett, ju högre maktposition desto större andel män.

⁵³ Dagens Samhälle 2013.

3 Samtliga chefer på arbetsmarknaden – 64 procent män

2012 var 64 procent av alla chefer på arbetsmarknaden män.⁵⁴ Motsvarande siffra 2007 var 71 procent.⁵⁵ Könsfördelningen skiljer sig dock mycket åt mellan olika sektorer (figur 2).

Figur 2 Andel män och kvinnor i chefspositioner, 2011⁵⁶

Källa: SCB, Hitta statistik, Statistik efter ämne, Arbetsmarknad, Yrkesregistret med yrkesstatistik, Andel kvinnor och män i chefspositioner

⁵⁴ MI/SCB.

⁵⁵ Prop. 2013/14:1 bil. 3 s. 14.

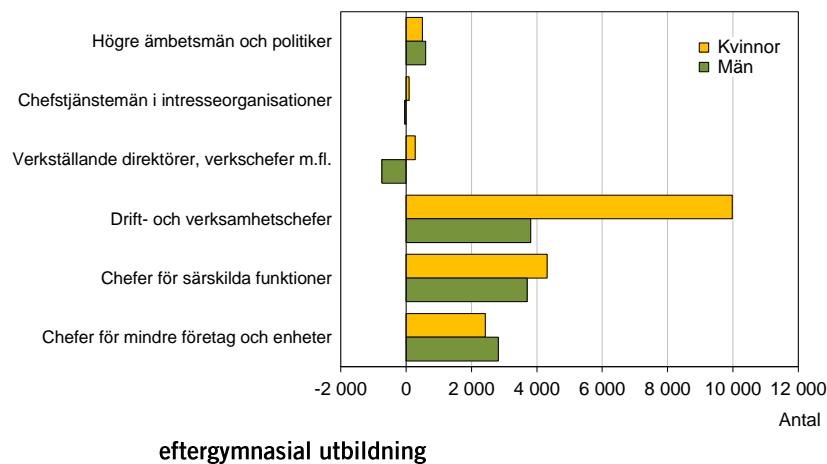
⁵⁶ Yrke är klassificerat enligt Standard för svensk yrkesklassificering 1996 (SSYK 96).

Vi kan här bl.a. se att endast staten hade en fördelning som uppfyller det kvantitativa jämställdhetsmålet. Högst andel män finns inom privat sektor och lägst inom landsting (se vidare avsnitt 4 och 3.2).

I förhållande till antalet sysselsatta inom respektive sektor är män överrepresenterade inom alla de fyra sektorerna.

Det finns en trend att andelen män bland cheferna minskar. Förhållandet har särskilt studerats (figur 3).

Figur 3 Förändring i antal anställda kvinnor och män (16–64 år) i olika chefskategorier 2001–2010, samtliga med minst en 3-årig

Källa: SCB, Yrkesregistret

Författarens kommentar till detta är:⁵⁷

Det totala antalet chefer ökade från cirka 50 000 till 80 000 under perioden 2001–2010, och andelen kvinnor i gruppen steg under samma period från 31 till 42 procent. Av figuren framgår att den största ökningen av antalet kvinnor skedde i gruppen drift- och verksamhetschefer ... Det innebar att antalet kvinnor nästan tredubblades i gruppen, från 6 000 till 16 000, vilket inneburit att kvinnorna numera utgör en majoritet bland drifts- och verksamhetscheferna.

Och, författarens slutsats är:

... att männens dominans inom chefskategorin som helhet brutits men fortfarande råder stor obalans mellan kategorierna.

⁵⁷ Lofström 2012 s. 69.

Sverige har vid en internationell jämförelse en hög andel män med toppositioner. Regeringen pekar på att detta kan kopplas bl.a. till Sveriges jämförelsevis generösa familjepolitik, som dock i dess tillämpning av män och kvinnor ofta skapa ojämställda villkor på arbetsmarknaden.⁵⁸

Det finns studier som pekar på ett samband mellan generös familjepolitik och färre kvinnor i toppositioner.⁵⁹ Den lagstadgade rätten till föräldraledighet i samband med ett barns födelse och rätten till deltidarbete under småbarnsåren utnyttjas till större del av kvinnor. Detta kan enligt studierna leda till att arbetsgivare förväntar sig att kvinnor ska göra längre förvärvsavbrott och detta påverkar kvinnors möjlighet att konkurrera. Detta kan medföra att kvinnor varken får de mest attraktiva tjänsterna eller samma karriärmöjligheter eller vidareutbildning i företaget.

Andra länder kan därför ha lägre andel män med toppositioner menar regeringen. Det finns också en koppling till föräldraförsäkringen vars avsikt är att göra det möjligt för kvinnor att i högre utsträckning både göra karriär och skaffa barn, till barnomsorgen men även till barnlöshet:

I ett land med kort eller ingen lagstadgad föräldraledighet är det enligt studierna en mindre förväntad skillnad på hur sysselsatta män och kvinnor beter sig på arbetsmarknaden. Det är då lättare för karriärorienterade kvinnor att nå de högsta chefspositionerna. Samtidigt kan konstateras att utbyggnaden av den svenska föräldraförsäkringen skett parallellt med att andelen kvinnor på chefspositioner ökat inom såväl privat som offentlig sektor. Det kan också vara värt att notera en annan aspekt i sammanhanget: i USA är 42 procent av kvinnorna (41–55 år) i toppositioner barnlösa, i Sverige är motsvarande siffra för kvinnor (46–55 år) 12 procent.⁶⁰

Genomsnittet inom EU-28 skiljer sig inte påtagligt från det svenska. 2012 var det 66 procent. Högst andel män hade Cypern (85 procent) och lägst Lettland (55 procent).⁶¹

Situationen inom OECD-området skiljer sig inte påtagligt från den svenska.⁶² Fler än 2/3 av cheferna är män (figur 4).

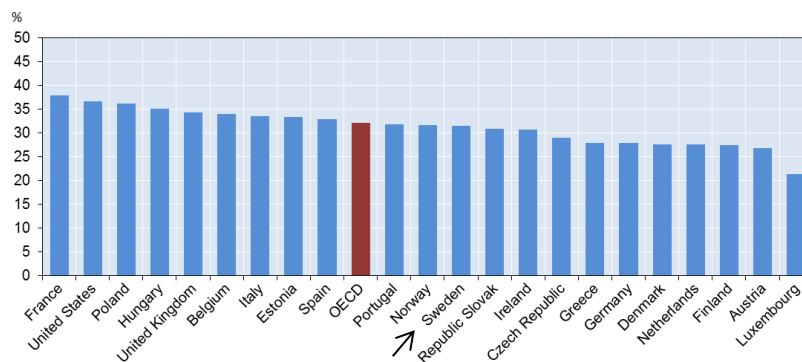
⁵⁸ Prop. 2013/14:1 bil. 3 s. 15.

⁵⁹ Mandel och Semyonov 2006.

⁶⁰ Hewlett 2002 samt Renstig och Henrekson 2004.

⁶¹ SCB 2013a s. 31.

⁶² OECD 2012 s. 156.

Figur 4 Andelen kvinnor med ledningsansvar 2007^{63 64}

Källa: OECD FD

Vi kan alltså konstatera att Sverige har något högre andel män som chefer än OECD-genomsnittet.

När det specifikt gäller den offentliga sektorn i Sverige kan vi se att andelen män minskat (tabell 6).

Tabell 6 Chefer och anställda i offentlig sektor. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2002, 2007 och 2012⁶⁵

Sektor	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totalt antal män och kvinnor 2012
Staten, chefer	65	62	56	5 700
Landstingen, chefer	52	47	28	9 200
Kommunerna, chefer	41	37	33	29 900
Samtliga chefer	44	42	35	44 700
Samtliga anställda	27	26	26	1 184 000

Källa: MI/SCB

Inom offentlig sektor utgjorde 2013 kvinnliga chefer 3 procent (2 procent 2003) av de kvinnligt anställda och manliga chefer 5 procent (4 procent 2003) av de manligt anställda.⁶⁶

⁶³ Länderna är arrangerade från vänster till höger i fallande ordning i förhållande till andelen kvinnor bland personalen som har ledningsansvar (managerial responsibilities).

⁶⁴ Marsdata från USA.

⁶⁵ Ny klassificering från 2008 för kommuner och landsting påverkar klassificeringen av chefer.

⁶⁶ SCB 2013a s. 6.

Vi ser således bl.a. av tabellen ovan att Sverige har en hög andel män som är chefer. Andelen minskar dock. Orsakerna till den relativt höga andelen män skulle enligt regeringen bl.a. kunna sökas i det ojämna uttaget av föräldrapenning och kvinnors deltidsarbete.

I kommande avsnitt ska vi bl.a. närmare studera fördelningen inom olika chefsnivåer.

4 Offentlig förvaltning

4.1 Staten

4.1.1 Myndighetsstyrelse och insynsråd – ledamot 52 procent män, ordförande 59. Kommitté – ledamot 56 procent män, ordförande 66

Styrelser och insynsråd⁶⁷ i statliga myndigheter utses av regeringen. Dessa funktioner är viktiga om än inte så betydelsefulla som i privata företag (tabell 7).

Tabell 7 Ledamöter i centrala myndigheters styrelser och insynsråd. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 1991 - 2012

År	Ledamöter		därav ordförande	
	Andel män	Totalt antal män och kvinnor	Andel män	Totalt antal män och kvinnor
1991	69	..	89	123
2002	53	2 494	63	271
2007	52	2 369	65	271
2012	52	2 171	59	231

Källa: Budgetpropositioner

Vi ser alltså en successiv utveckling där det kvantitativa jämställdhetsmålet precis nåtts. Dock råder den tendens vi tidigare sett; högre andel ordföranden som är män än ledamöter som är män.

Genom kommittéväsendet skapas i många fall underlag för viktiga politiska ställningstaganden (tabell 8).

⁶⁷ Rådgivande organ utan beslutsfunktion vid sidan av myndighetens chef. Ledamöterna utses av regeringen.

Tabell 8 Kommittéer. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 1981–2012

Funktion	Andel män 1981	Andel män 1990	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012 ⁶⁸	Totalt antal män och kvinnor 2012
Ordförande m.m.	90	86	62	59	66	275
Ledamöter	79	66	57	56	56	993
Sakkunniga m.m.	87	77	56	51	53	1 875
Sekreterare och övriga	78	68	49	47	44	802
Samtliga	84	74	56	52	53	3 943

Källor: SCB (2012c) s. 97 samt Kommittéberättelsen (2013)

Vi ser alltså även här en successiv utveckling där det kvantitativa jämställdhetsmålet nåtts för alla förutom ordföranden. Dock råder här den tendens vi tidigare sett; ju högre maktposition desto större andel män.

4.1.2 Staten – anställd 49 procent män, chef 56, högre ämbetsman och politiker 58

Det totala antalet anställda i staten 2012 uppgick till 240 000 personer som arbetade vid totalt 376 myndigheter.⁶⁹ Fördelningen anställda och chefer ser ut på följande sätt (tabell 9):

⁶⁸ 2012 började en ny mätmetod tillämpas. De siffror som redovisas här följer dock, för att jämförelse med tidigare år ska kunna göras, den äldre mätmetoden.

⁶⁹ Prop. 2013/14:1 UO 2 bil. s. 7, uppgifter från Arbetsgivarverket.

Tabell 9 Chefer och anställda i staten. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002⁷⁰, 2006 och 2012

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totalt antal män och kvinnor 2012
Högre ämbetsmän och politiker	68	67	58	240
Verkställande direktörer, verkschefer m. fl.	71	60	50	40
Drift- och verksamhetschefer	72	64	59	4 100
Chefer för särskilda funktioner	65	54	47	1 320
Chefer för mindre företag och enheter	50	..	..	..
Samtliga chefer	66	62	56	5 700
Samtliga anställda	52	50	49	212 900 ⁷¹

Källor: MI/SCB

Vi ser alltså en successiv utveckling där det kvantitativa jämställdhetsmålet nåtts. Dock gäller att andelen män som är chefer är klart högre än andelen män som är anställda utom vad gäller för en grupp chefer. Och vi ser den tendens vi tidigare sett – en högre andel män i den högsta positionen.

4.1.2.1 Myndighetschefer – 54 procent män

Bland statens myndighetschefer var 2013 andelen män något lägre, 54 procent, än genomsnittet för manliga chefer i staten 2012. Myndighetscheferna ingår i de siffror som redovisats ovan (tabell 9) men särredovisas här (tabell 10).

⁷⁰ Uppgifterna för 2002 är inte helt jämförbara med senare år p.g.a. ändrad yrkesklassificering inom staten.

⁷¹ Populationsavgränsningen är inte densamma som nämns i inledningen till detta avsnitt, 4.1.2.

Tabell 10 Myndighetschefer som regeringen anställt. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2003, 2007 och 2013

Antal	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor
Generaldirektörer	69	70	55	101
Landshövdingar	62	76	48	21
Rektorer	80	59	48	33
Överintendenter (1)	30	40	70	10
Övriga titlar (2)	..	..	58	47
Samtliga myndighetschefer	68	67	54	198

¹ Inklusive museichefer 2003 och 2007

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

Källor: Prop. 2013/14:1 UO 2 bil s. 17 samt prop. 2006/07 UO 2 bil s. 19.

Vi ser alltså här en påtaglig förändring mellan 2002 och 2013 där det kvantitativa jämställdhetsmålet nåtts förutom när det gäller en mindre grupp av chefer.

4.1.2.2 Regeringskansliet – anställd 40 procent män, handläggare 41, chef 56

Regeringskansliets personal har en viktig roll bl.a. när det gäller att bereda regeringens beslut. Vi studerar därför särskilt denna grupp även om den ingår i de siffror som redovisats för staten (tabell 9). Personalsammansättningen ser ut på följande sätt (tabell 11):

Tabell 11. Regeringskansliet. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2002, 2007 och 2013

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Chefer	69	62	56	330
Handläggare	46	45	41	3 040
Samtliga anställda	4 450	4 640	40	4 900

Källor: Regeringskansliet, Förvaltningsavdelningen samt Regeringskansliet, årsböcker

Vi ser alltså även här en successiv utveckling där det kvantitativa jämställdhetsmålet nåtts för chefer. Dock råder här den tendens som vi tidigare sett, ju högre maktposition desto större andel män.

4.1.2.3 Domare – anställd 52 procent män, president 70 procent⁷², högsta domstolar 63 procent

Domare är av tradition ett manligt yrke där dock stora ändringar skett vilket bl.a. torde vara ett resultat av den ökande tillströmningen av kvinnliga studenter till juridiska utbildningar.

Domaryrket öppnades för kvinnor 1947. Högsta domstolen fick 1968 sin första kvinnliga domare⁷³.

Vi studerar därför särskilt denna grupp även om den ingår i de siffror som redovisats för staten (tabell 9). Personalsammansättningen ser ut på följande sätt (tabell 12):

⁷² Samtliga presidenter i hovrätt och kammarrätt.

⁷³ Ingrid Gärde Widemar.

Tabell 12 Domare. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 1986, 2002, 2007 och 2013

	Andel män 1986	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Högsta domstolen					
- ordförande	100	100	100	0	1
- domare inklusive ordförande	92	69	56	63	16
Hovrätt					
- president	83	50	50	83	6
- hovrättslagman.	97	83	80	65	23
Tingsrätt					
- lagman	99	97	89	65	48
- chefsrådman	76	85	75	59	32
Högsta förvaltningsdomstolen ⁷⁴					
- ordförande/	100	100	100	100	1
- domare inklusive ordförande	99	65	56	63	16
Kammarrätt					
- president	100	75	67	50	4
- kammarrättslagman	84	70	71	62	13
Förvaltningsdomstol ⁷⁵					
- Lagman	96	86	79	67	12
- Chefsrådman	76	73	60	38	13
Samtliga domare	89	73	63	52	1 191

Källa: Domstolsverket.

Vi ser alltså en tämligen snabb utveckling där det kvantitativa jämställdhetsmålet nåtts vad gäller totala antalet domare. Vi ser dock den tendens vi tidigare sett – en högre andel män i de högsta positionerna, ett undantag är dock ordföranden i Högsta domstolen som fick sin första kvinnliga ordförande 2010⁷⁶.

I mitten av 80-talet kunde man konstatera att ”männen dominerar på båda sidor om skranket”.⁷⁷ Det är inte lika självklart att kunna säga så idag.

⁷⁴ Tidigare Regeringsrätten.

⁷⁵ Tidigare länsrätt.

⁷⁶ Marianne Lundius.

⁷⁷ 86 procent av alla som lagfördes för brott 1984 var män. 89 procent av alla domare var män. SCB 1986

4.1.2.4 Åklagare – anställd 43 procent män, chefsåklagare 70, överåklagare 58, riksåklagare 100

Åklagare är av tradition också ett manligt yrke men i mindre grad än vad gäller domare.

Vi studerar därför särskilt denna grupp även om den ingår i de siffror som redovisats för staten (tabell 9). Personalsammansättningen ser ut på följande sätt (tabell 13).

Tabell 13 Åklagare. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2002, 2007 och 2013

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Riksåklagare	100	100	100	1
Överåklagare	60	62	58	13
Chefsåklagare ⁷⁸	68	78	70	40
Åklagare ⁷⁹	53	47	41	758
Samtliga åklagare	49	44	43	812

Källa: Åklagarmyndigheten.

Vi ser alltså här en mer blandad bild. Det kvantitativa jämställdhetsmålet vad gäller totala antalet åklagare har nåtts sedan i vart fall 10 år. Vi ser dock den tendens vi tidigare sett – en högre andel män i de högre positionerna.

En utveckling har således skett sedan 1951 då Sverige fick sin första kvinnliga åklagare.

4.1.2.5 Polisen – polis 70 procent män, länspolismästare 89, rikspolischef 100

Polisycket är av tradition också ett manligt yrke där dock stora ändringar skett sedan den första kvinnliga ordningspolisen utexaminerades 1958. Polissystrar hade dock funnits i Stockholm sedan 1908.⁸⁰

⁷⁸ Här ingår endast chefsåklagare som är kammarchefer och i förekommande fall rättschef och tillsynschef.

⁷⁹ Här ingår assistentåklagare, kammaråklagare, vice kammarchefer, vice överåklagare, vice riksåklagare.

⁸⁰ URSS 2000 s. 71.

Vi studerar därför särskilt denna grupp även om den ingår i de siffror som redovisats för staten (tabell 9). Personalsammansättningen ser ut på följande sätt (tabell 14).

Tabell 14 Polis. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2002, 2007 och 2013

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Rikspolischef	100	100	100	1
Länspolismästare ⁸¹	81	71	89	18
Samtliga poliser	81	76	70	20 056
Samtliga inom Polisen	66	62	59	28 688 ⁸²

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Vi ser alltså en tämligen snabb utveckling när det gäller totala antalet poliser. Vi ser dock den tendens vi tidigare sett – i detta fall en klart högre andel män i de högre positionerna.

4.1.2.6 Försvaret – yrkesofficer 94 procent män, högre befäl 100

Officersyrket är av tradition ett mycket manlig yrke. 1989 öppnades det för kvinnor till samtliga tjänster inom försvarsmakten.

Vi studerar därför särskilt denna sektor även om den till del ingår i de siffror som redovisats för staten (tabell 9). Personalsammansättningen ser ut på följande sätt (tabell 15).

⁸¹ Siffrorna för andel män (länspolismästare) 2002, 2007 och 2013 samt totalt antal år 2013 är från november månad respektive år. Med "länspolismästare" avses här de polischefer som i sin funktion är/var chef för en polismyndighet, oavsett om hen är/var anställd som länspolismästare eller ej, samt oavsett anställningstidens längd.

⁸² Siffrorna för andel män (inom Polisen) och för totalt antal år 2013 är från augusti 2013, övriga siffror är från december 2002 respektive december 2007.

Tabell 15 Försvaret, yrkesofficerare befäl. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor, 2007 och 2013

Grad	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
General/Generallöjtnant/Generalmajor	100	100	18
Brigadgeneral/Flottiljamiral	100	100	13
Överste 1/Kommendör 1	100	100	1
Överste/Kommendör	98	98	130
Överstelöjtnant/Kommendörkapten	99	98	909
Regementsförvaltare/Flottiljförvaltare	100	100	4
Major/Örlogskapten	97	96	1 592
Samtliga yrkesofficerare	95	94	9 094

Källa: Försvaret.

Vi ser här alltså att 2013 är totalt 94 procent av yrkesofficerarna män. Lägsta andelen män fanns bland fänrikarna, 90 procent.

Vi ser en marginell förändring mellan de 2 mätåren.

4.1.2.7 Statliga företag – styrelseledamot 53 procent män, ordförande 63. Ledningsgrupp 62, VD 71

I statens företag dominerar männen i styrelserna (tabell 16).

Tabell 16 Styrelse, VD och anställda i statligt hel- och delägda företag. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002, 2007 och 2013 (inom parentes av staten helägda bolag)

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Styrelseordförande	87 (..)	73 (73)	63 (59)	54
Styrelseledamöter exklusive ordförande	63 (..)	56 (53)	53 (50)	321
Ledningsgrupp exklusive VD	77	67	62 ⁸³	339
Verkställande direktör	88	88	71 ⁸⁴	51
Samtliga anställda	..	..	..	175 000 (130 000)

Källa: Regeringen, Verksamhetsberättelser för företag med statligt ägande.

⁸³ Avser 2012.

⁸⁴ Avser 2012.

4.2 Landstingen – anställd 21 procent män, chef 28, högre ämbetsman och politiker 53

Tabell 17 Chefer och anställda i landstingen. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002, 2007⁸⁵ och 2012

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totalt antal män och kvinnor 2012
Högre ämbetsmän och politiker	66	67	53	300
Verkställande direktörer, verkschefer m.fl.	78	67	44	160
Drift- och verksamhetschefer	48	43	27	7 500
Chefer för särskilda funktioner	55	54	45	220
Chefer för mindre företag och enheter	50	50	22	1 000
Samtliga chefer	52	47	28	9 280
Samtliga anställda	20	20	21	225 500

Källor: MI/SCB

Vi ser här bl.a. att det råder en sned fördelning inom landstingen med en kraftig underrepresentation för män när det gäller könsfördelningen bland anställda och chefer i lägre positioner. En mer jämn könsmässig fördelning råder bland de högsta cheferna vilken dock inte motsvarar könsfördelningen bland de anställda.

I chefsgruppen kan vi notera att 2012 var 65 procent av landstingscheferna/direktörerna män.⁸⁶ Siffran 2006 var 75 procent.⁸⁷

I de landstingskommunala företagen var 2013 56 procent av styrelseledamöterna män.⁸⁸

⁸⁵ Uppgifterna för 2002 och 2007 är inte helt jämförbara med senare år p.g.a. ändrad yrkesklassificering inom landstingen.

⁸⁶ SKL

⁸⁷ SOU 2007:108 s. 114.

⁸⁸ RUT enligt Dagens Arena 2012.

4.3 Kommunerna – anställd 22 procent män, chef 33, högre ämbetsman och politiker 58

Tabell 18 Chefer och anställda i kommuner. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2004, 2007⁸⁹ och 2012

	Andel män 2004	Andel män 2007	Andel män 2012	Totalt antal män och kvinnor 2012
Högre ämbetsmän och politiker	58	57	58	1 890
Verkställande direktörer, verkschefer m.fl.	83	75	47	490
Drift- och verksamhetschefer	42	41	29	22 400
Chefer för särskilda funktioner	58	53	50	1 210
Chefer för mindre företag och enheter	25	25	50	3 900
Samtliga chefer	39	37	33	29 890
Samtliga anställda	21	21	22	745 600

Källor: MI/SCB

Vi ser här bl.a. att det råder en sned fördelning inom kommunerna med en kraftig underrepresentation för män när det gäller könsfördelningen bland anställda samt drift- och verksamhetschefer. En mer jämn könsmässig fördelning råder bland de högsta cheferna vilken dock inte motsvarar könsfördelningen bland de anställda.

I chefsgruppen kan vi notera att 2012 var 69 procent av kommuncheferna/direktörerna alternativt kanslicheferna män.⁹⁰ Siffran 2006 var 75 procent.⁹¹

2005 var 77 procent av cheferna inom kommunala företag män.⁹² I de kommunägda bostads- och energibolagens styrelser var 2013 74 procent män. Av ordförandena är 85 procent män.⁹³ Här gäller alltså samma tendens som vi tidigare sett – en högre andel män som är ordförande jämfört med andelen ledamöter.

⁸⁹ Uppgifterna för 2004 och 2007 är inte helt jämförbara med senare år p.g.a. ändrad yrkesklassificering inom kommuner.

⁹⁰ SKL

⁹¹ SOU 2007:108 s. 46.

⁹² SOU 2007:108 s. 40.

⁹³ RUT enligt Dagens Arena 2012.

4.4 Sveriges kommuner och landsting – ledningsgrupp 50 procent män, VD 100

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) politiskt ledda organisation har vi berört ovan (avsnitt 1.7). Organisationens ledningsgrupp ser ut på följande sätt (tabell 19):⁹⁴

Tabell 19 SKLs kansliorganisation. Andel män (procent) och totalt antal män och kvinnor 2007 och 2013

	Andel män 2007	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Ledningsgrupp inklusive VD	37	50	10
VD	100	100	1

Källa: SKL.

Vi ser här en jämställd ledningsgrupp. Dock råder här en tendens vi tidigare sett, högsta maktpositionen innehas av en man.

⁹⁴ 2006 när Landstingsförbundet och Kommunförbundet slogs ihop var siffrorna 44 procent män i Landstingsförbundets ledningsgrupp inklusive VD och 0 procent män när det gäller VD. Motsvarande siffror för Kommunförbundet var 60 respektive 100 procent. Källa: SKL.

5 Privata sektorn

5.1 Anställd 61 procent män, chef 73, högsta chef 100

Det råder en tydlig mansdominans bland cheferna i den privata sektorn (tabell 20).

Tabell 20 Chefer och anställda i privat sektor. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2004, 2007 och 2012

	Andel män 2004	Andel män 2007	Andel män 2012	Totalt antal män och kvinnor 2012
Chefstjänstemän i intresseorganisationer	100	..	..	..
Verkställande direktörer, verkschefer m.fl.	92	91	81	14 300
Drift- och verksamhetschefer	79	78	71	43 200
Chefer för särskilda funktioner	76	73	69	62 900
Chefer för mindre företag och enheter	77	76	73	47 300
Samtliga chefer	79	77	71	167 000
Samtliga anställda	63	63	61	2 546 700

Källor: M/SCB.

Vi ser här bl.a. att det råder en sned fördelning inom privat sektor med en kraftig överrepresentation för män när det gäller chefspositioner. Och vi ser samma tendens som vi tidigare sett – ju högre upp vi följer hierarkin desto högre andel män.

Lägst andel manliga chefer fanns bland chefer för särskilda funktioner, i synnerhet bland ekonomichefer, personalchefer samt reklam- och PR-chefer.

Den höga andelen chefer som är män har kommenterats av regeringen som ser öppningar för framtiden:⁹⁵

En förklaring som framförts till kvinnors underrepresentation i chefspositioner är utbildningsvalet. Andelen civilekonomer och civilingenjörer är tämligen hög bland de högre chefsbefattningarna i näringslivet. Eftersom arbetsgivarna har haft ett begränsat urval av kvinnor att rekrytera ur bland civilingenjörer och civilekonomer har detta varit en starkt begränsande faktor.⁹⁶ Det har dock hänt en del med kvinnors utbildningsval och i de yngre åldersgrupperna utgör kvinnor nästan en tredjedel av civilingenjörerna.

---

⁹⁵ Prop. 2013/14:1 bil. 3 s. 15.

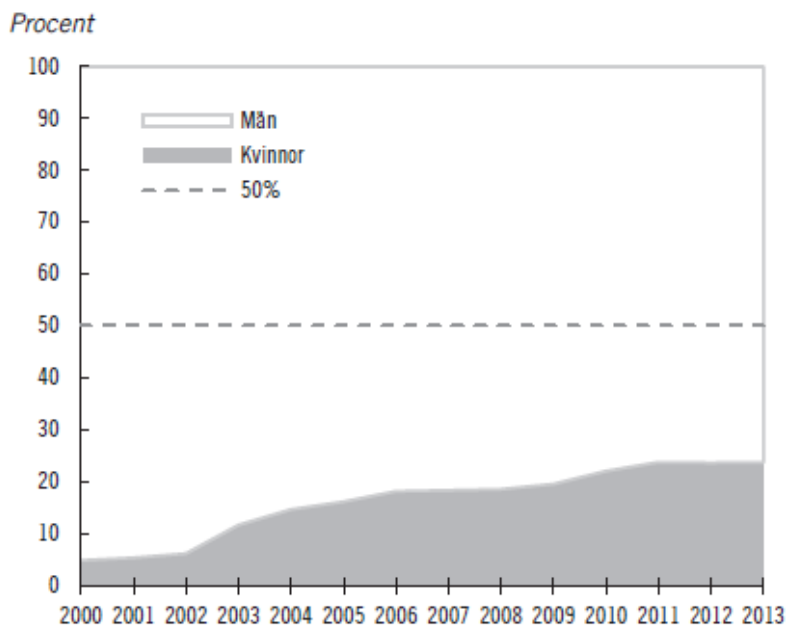
⁹⁶ Persson och Wadensjö 1998.

5.2 Börsföretag

5.2.1 Styrelse – ledamot 79 procent män, ordförande 95

Dominansen av män i börsföretagens styrelser är tydlig (figur 5)⁹⁷.

Figur 5 Andel män och kvinnor i börsföretagens styrelser 2000–2013^{98, 99}

Källa: Fristedt m.fl., Styrelser och revisorer i Sveriges börsföretag 2013–2014, 2013 i prop. 2013/14:1 bilaga 3 s. 14

Vi ser alltså att andelen män minskade något sedan början av 2000-talet, men den positiva utvecklingen har stannat av de senaste åren.

38 av bolagen hade 2013 inte någon kvinna i styrelsen.¹⁰⁰

Av styrelseledamöterna, totalt 1 271 personer som delade på 1 662 uppdrag 2013 var, vilket i någon mån kan utläsas av figur 5, 79 procent män.¹⁰¹ 2007 var motsvarande siffra 82 procent.¹⁰²

⁹⁷ Det finns åtminstone två sätt att mäta. Det ena de företag som är noterade på Stockholmsbörsen (I), det andra de företag som är noterade på Stockholmsbörsen och som har sitt säte i Sverige (II). När vi använder det första måttet markerar vi med (Mått I) i fotnot.

⁹⁸ Prop. 2013/14:1 bil. 3 s. 14.

⁹⁹ Mått I.

¹⁰⁰ AllBright 2013a s. 3. Mätt enligt (I) 27 bolag (25, 2012).

¹⁰¹ AllBright 2013b s. 11

¹⁰² SOU 2007:108 s. 51. Avser ordinarie ledamöter.

Männen i styrelserna hade i genomsnitt 1,3 uppdrag per person. Kvinnorna hade 1,4 uppdrag per person.¹⁰³ Fördelningen bland dem som har flest uppdrag såg ut på följande sätt (tabell 21):

Tabell 21 Styrelsemedlemmar i börsbolag efter antal styrelser de sitter i. Andel män (procent), 2013

Antal styrelser	Andel män 2013
3 eller fler	75
4 eller fler	67
5 eller fler	90

Källor: AllBright 2013b s. 11

Vi ser alltså att det är män som utgör s.k. styrelseproffs. Högsta antalet uppdrag innehades av 2 män med 7 uppdrag vardera. I nästa grupp finner vi 4 män och 2 kvinnor med 6 uppdrag vardera.¹⁰⁴

Av börsföretagen hade 220 män som styrelseordföranden 2013.¹⁰⁵ Det motsvarar 95 procent av företagen.¹⁰⁶ Andelen företag som hade män som styrelseordförande var således massivt. En viss förändring har dock skett under åren, 2007 var motsvarande siffra 97 procent.¹⁰⁷ 1 man hade 5 ordförandeuppdrag, nästa nivå var 8 män som hade 3 uppdrag vardera.¹⁰⁸

Siffrorna ovan kan kontrasteras mot dem som gäller statliga företag (avsnitt 4.1.2.7).

Homogeniteten hos dem, huvudsakligen män, som sitter i styrelserna har diskuterats i allmänna debatten. Denna har undersökts 2013 och det visar sig då finnas fog för homogenitetsresonemangen:¹⁰⁹

- 19 av 20 styrelseledamöter hade en akademisk examen, kandidatexamen eller högre
- 3 av 4 styrelseledamöter var ekonomer eller ingenjörer
- 3 av 10 styrelseledamöter hade gått på Handelshögskolan i Stockholm

¹⁰³ AllBright 2013b s. 11

¹⁰⁴ AllBright 2013b s. 11.

¹⁰⁵ Mått I.

¹⁰⁶ Prop. 2013/14:1 bil. 3 s. 14.

¹⁰⁷ SOU 2007:108 s. 51.

¹⁰⁸ AllBright 2013b s. 13.

¹⁰⁹ AllBright 2013a s. 3...

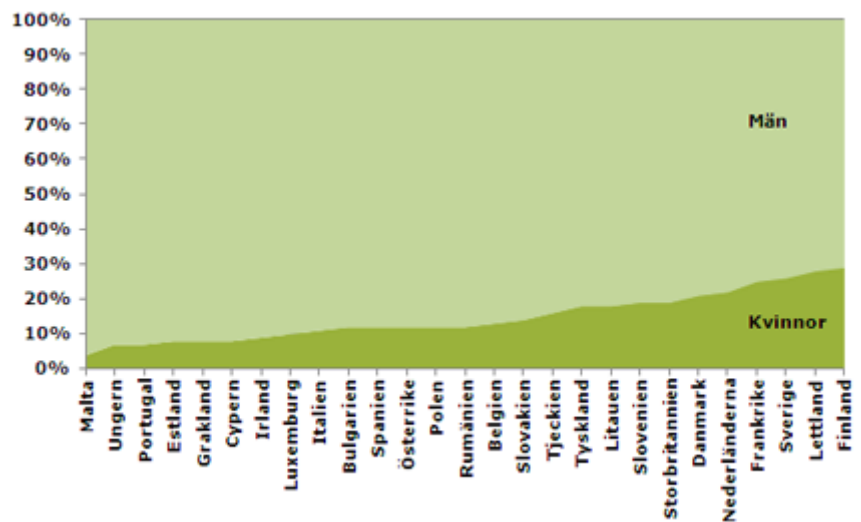
- 7 av 10 ledamöter hade VD-erfarenhet
- 17 av 20 ledamöter var av svensk härkomst
- 3 av 10 nya valda ledamöter 2013 var kvinnor.

Ersättningen för ett styrelseuppdrag var 2013 för en man i genomsnitt 338 000 kr per år och för en kvinna 289 000 kronor. Detta hävdas bero på att största påverkan på ersättningsnivån har storlek på bolag och det förhållandet att männen oftare håller i ordförandeklubban.¹¹⁰

Även om siffror för bolagsstyrelserna i Sverige inte visar på jämställdhet var de ändå bland de bästa inom EU-27 2012. Inom EU var andelen män i styrelserna i de toppnoterade företagen 97 procent 2009.¹¹¹ (I Sverige var 79 procent av ledamöterna i börsföretagen män 2013).

2012 var 84 procent av styrelseledamöterna i de 582 största börsföretagen inom EU-27 män (figur 6).

Figur 6 Andel män och kvinnor i styrelser i de största börsnoterade företagen i EU-27, 2012

Källa: Europeiska kommissionen i SCB 2013b

¹¹⁰ AllBright 2013a s. 13.

¹¹¹ Europaparlamentet 2009 s. 12.

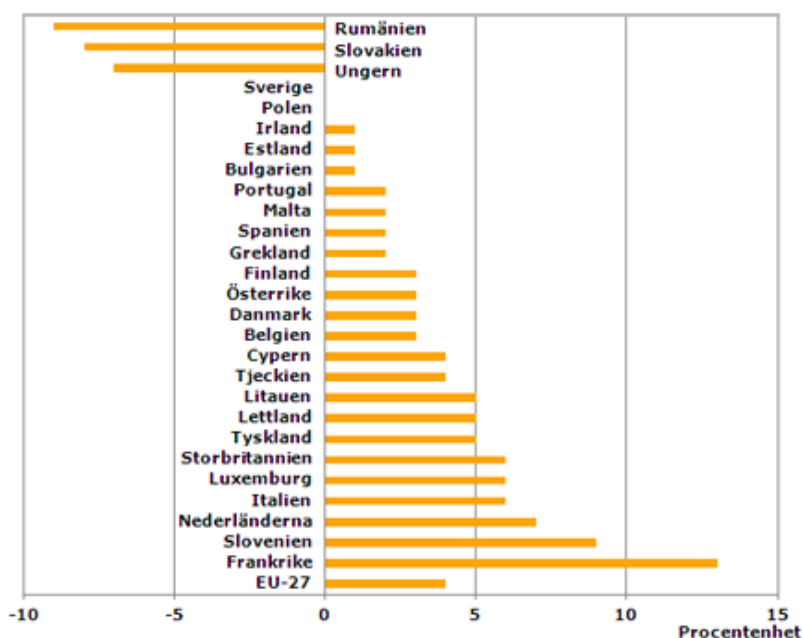

Vi ser alltså att Sverige ligger på 3:e plats, endast Finland och Lettland har högre siffror.

Bland ordförandena i nom EU-27 var 97 procent män, dvs. en siffra något högre än den svenska. I 15 av länderna fanns det ingen kvinna som är ordförande.

Andelen män i bolagsstyrelser minskade i genomsnitt med 4 procentenheter inom EU mellan oktober 2010 och oktober 2012. Utvecklingen har varit mycket ojämn mellan medlemsländerna. Störst minskning av andelen män i styrelserna finns i de länder som infört bindande bestämmelser. F.n. har 11 medlemsländer infört någon form av reglering för att förbättra könsfördelningen i företagen. Frankrike är ett av dessa länder och landet hade också den största minskningen under den perioden. Där minskade andelen män i bolagsstyrelser med 13 procentenheter till 75 procent (figur 7).¹¹²

Figur 7 Förändring av andel kvinnor i de största börsbolagens styrelser mellan 2010 och 2012

Källa Europeiska kommissionen i SCB 2013b

¹¹² SCB 2013b.

Vi ser alltså att förändringstakten i Sverige är lägre eller lika med endast den i Rumänien, Slovakien, Ungern och Polen.

Europaparlamentet ställde sig i november 2013 bakom ett förslag till EU-direktiv om könskvotering. Förslaget går ut på att börsnoterade företag inom Europa ska tvingas införa insynsvänliga rekryteringar så att styrelseledamöterna till minst 40 procent består av män respektive kvinnor (f.n. är andelen män 82 procent). Målet ska enligt direktivet vara uppnått senast den 1 januari 2020. Nästa steg är att förslaget behandlas i ministerrådet.¹¹³

Inom OECD-området hade Norge, som 2003 införde en kvoteringslag, 2009 den lägsta andelen män när det gäller börsföretag, 62 procent. Den näst lägsta andelen hade Sverige med 81 procent och därefter kom Frankrike med 82 procent. Genomsnittet var 90 procent.¹¹⁴

5.2.2 Företagsledning – ledningsgrupp 84 procent män, VD 94 procent

Sedan 1990 har andelen män i företagsledningarna minskat något år från år (tabell 22).

Tabell 22 Ledning och anställda i börsföretag. Könsfördelning (procent) och totala antalet män och kvinnor, 1990–2013

	Andel män 1990	Andel män 2001	Andel män 2007	Andel män 2011	Andel män 2012	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Verkställande direktör	..	..	98 ¹¹⁵	97	96	94	251
Ledningsgrupper	..	..	..	..	86	84	1 810
Företagsledning ¹¹⁶	97	89	86	84	..	..	..

Källor: AllBright 2013b s. 3 ff., SOU 2007:108 samt TCO 2013 s. 16

¹¹³ Frågan om kvotering i Sverige har behandlats bl.a. i Ds 2006:11.

¹¹⁴ OECD 2012 Chapter 15 Figure 15.1.

¹¹⁵ SOU 2007:108 s. 51.

¹¹⁶ TCO 2013 s.16.

Tabell 23 Andel börsföretag med män respektive kvinnor i ledningsgrupp och företagsledning 1990–2013

	1990	2001	2007	2011	2012	2013
Andel företag med enbart män i ledningsgruppen	..	..	..	40	35	34
Andel företag med kvinnor i företagsledningen	10	42	48	62	..	..
Antal företag	168	250	275	250	..	251

Källor: AllBright 2013a, AllBright 2013b samt TCO 2013 s. 16

När det gäller uppgifterna om ”Andel män i företagsledningar” är det värt notera att de största börsföretagen hade lägst andel män i företagsledningarna, 82 procent.¹¹⁷

86 företag saknade 2013 helt kvinnor i sina ledningsgrupper. 2012 var antalet företag 100.¹¹⁸

Vi ser alltså en svag utveckling när det gäller minskad andel män i företagsledningar. Andelen män som är VD är mycket hög. Andelen börsföretag med kvinnor i ledningen har dock ökat snabbt.

Andelen män i chefsställning i toppnoterade företag inom EU-27 var 2009 97 procent.¹¹⁹

¹¹⁷ TCO 2013 s.16.

¹¹⁸ AllBright 2013b, s. 6.

¹¹⁹ Europaparlamentet 2009 s. 12.

5.3 Aktiebolag

5.3.1 Styrelse – ledamöter 80 procent män, ordförande 84

Det finns skillnader i manlig och kvinnlig representation mellan börsföretag och samtliga aktiebolag (tabell 24).

Tabell 24 Styrelsemedlemmar i aktiebolag. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor 2009 och 2011

	Andel män 2009	Andel män 2011	Totalt antal män och kvinnor 2011
Styrelseordförande	86	84	53 400
Styrelseledamöter	81	80	211 200
Suppleant	45	44	176 900
Arbetsstagarrepresentant	76	72	12 500
Övrigt	73	65	12 200
Totalt	73	69	525 600

Källor: SCB RAMS samt Bolagsverket.

Vi ser alltså att i förhållande till enbart börsföretagen är andelen manliga styrelseordföranden i samtliga aktiebolag lägre (84 procent 2011 för samtliga aktiebolag mot 95 procent 2013 för börsföretagen). När det gäller styrelseledamöter är dock bilden omvänd (80 procent mot 79 procent).

Medan andelen män som 2010 var styrelseordförande var ungefär lika, 90 procent, oavsett storleken på företag mätt i antal anställda minskade andelen successivt från 81 procent (företag med mindre än 50 anställda) till 73 (företag med mer än 500 anställda).¹²⁰

Notabelt är f.ö. att männen i betydligt högre grad än kvinnor har ordinarie platser i styrelserna.

Utrikes födda skiljer ut sig på så sätt att de, i förhållande till totalsiffrorna inrikes och utrikes födda ovan, har 2 procentenheter lägre andel män som är styrelseordförande och 5 procentenheter lägre andel män som är styrelseledamöter.¹²¹

¹²⁰ SCB RAMS samt Bolagsverket.

¹²¹ SCB RAMS samt Bolagsverket.

5.3.2 Styrelser – män har flera uppdrag

Bland de styrelsemedlemmar som har 5 eller fler uppdrag är 87 procent män (tabell 25).

Tabell 25 Styrelsemedlemmar i aktiebolag efter antal styrelser de sitter i. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2009 och 2010

Antal styrelser	Andel män 2009	Andel män 2010	Totalt antal män och kvinnor 2010
1	63	64	333 600
2	74	74	42 700
3	81	81	11 100
4	84	84	4 300
5 eller fler	89	87	5 500

Källor: SCB RAMS samt Bolagsverket,

Vi ser att mellan de 2 år som ovan redovisas det inte finns någon påtaglig förändring när det gäller koncentrationen av styrelseuppdrag.

5.3.3 Företagsledning – VD 85 procent

Sedan 2004 har andelen män i företagsledande ställning minskat något (tabell 26).

Tabell 26 VD och operativ företagsledare i aktiebolag. Könsfördelning (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2004–2011

	Andel män 2004	Andel män 2007	Andel män 2011	Totalt antal män och kvinnor 2011
Verkställande direktör	89	88	85	62 300
Operativ företagsledare ¹²²	74	74	72	524300

Källa: SCB RAMS och Entreprenörskapsdatabasen

Vi ser här alltså en viss utveckling i jämställd riktning.

¹²² Den dagliga ledaren för företaget.

5.4 Andra uppgifter om företag

5.4.1 Sveriges 500 största företag

Av Sveriges 500 största företag, baserat på koncerners omsättning, var det 2013 29 stycken (6 procent) som hade minst 30 procent kvinnor i sin styrelse och ledningsgrupp.¹²³

5.4.2 Företag med 200 eller fler anställda - anställd 58 procent män, ledning 72, styrelse 77

Tabell 27 Styrelse, VD m.fl. i företag med 200 eller fler anställda. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002 och 2012 (inom parentes privat ägandeform)

	Andel män 2002	Andel män 2012
Styrelseledamöter inklusive ordförande	83 (87)	77 (78)
Personer i ledningen		72 (73)
Verkställande direktör	82 (84)	..
Chefer	76 (81)	64 (66)
Samtliga anställda	59	58 (59)

Källa: SCB 2013a

Av alla privatägda företag hade 2013 80 procent (93 procent 2003) mansdominerade styrelser, dvs. styrelser med mer än 60 procent män. I 35 procent av företagen fanns endast män i styrelserna.¹²⁴

Inom privat sektor utgjorde de kvinnliga cheferna 5 procent (4 procent 2002) av de kvinnliga anställda. Manliga cheferna utgjorde 8 (10 procent 2002) procent av de manliga anställda.¹²⁵

83 procent av företagen ovan (75 procent 2002) bedrev organiserat jämställdhetsarbete.¹²⁶

¹²³ Veckans Affärer.

¹²⁴ Detta avsnitt, 5.4.2 är baserat på SCB 2013a.

¹²⁵ SCB 2013a s. 6.

¹²⁶ SCB 2013a s. 19.

6 Universitet och högskolor – forskande och undervisande personal 56 procent män, lektor 55, professor 77, rektor 62¹²⁷

Andelen män har mellan 2002 och 2012 minskat inom samtliga anställningskategorier vid universitet och högskolor. Andelen män bland de nyanställda 2012 var lägre än bland dem som redan tidigare fanns inom de olika anställningskategorierna inom högskolan.

De tydligaste minskningarna har skett bland lektorer, professorer och bland de med så kallad meriteringsanställning (bl.a. forskarassistenter, biträdande lektorer och postdoktorer).¹²⁸

För de centrala uppdragen och högre tjänsterna ser situationen ut på följande sätt (tabell 28):

---

¹²⁷ Samtliga universitets- och högskolerektorer

¹²⁸ UKÄ 2013.

Tabell 28 Universitet och högskolor. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 1990–2012

	Andel män 1990	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totalt antal män och kvinnor 2012
Universitet, rektor	100	75 ¹²⁹	61 ¹³⁰	69 ¹³¹	16
Högskola, rektor	79	74 ¹³²	56 ¹³³	57 ¹³⁴	21
Professor	..	86	82	77	5 900
Lektor	..	68	61	55	8 900
Samtliga forskande och undervisande personal	..	61	58	56	33 700
Samtliga anställda	..	50	48	48	73 400 ¹³⁵

Källor: Petersson 2012, SCB, SOU 2007:108 samt UKÄ

Det kvantitativa jämställdhetsmålet har nåtts för samtliga forskande och undervisande personal. Inom den gruppen har dock målet nåtts relativt snabbt för lektorer.

Andelen professorer som är män skiljer sig dock påtagligt från andelen män bland samtliga forskande och undervisande. Detta trots att 2012 andelen män bland de nyanställda var 65 procent gentemot 77 procent bland dem som tidigare var professorer.¹³⁶ Detta indikeras av tabellen där vi ser en successivt något minskande andel män bland professorerna.

Andelen män bland professorerna inom EU 2010 låg nära den svenska siffran, 81 procent.

En utveckling har dock skett inom universitets- och högskolevärlden. Några märkesår:

- 1873 – Kvinnor fick tillträde till de svenska universiteten, dock inte till de juridiska och teologiska fakulteterna.¹³⁷
- 1883 – Sverige och Norden fick sin första kvinnliga doktor¹³⁸.
- 1889 – Sverige fick sin första kvinnliga professor¹³⁹.

¹²⁹ Avser 2000

¹³⁰ Avser 2006.

¹³¹ Avser 2010

¹³² Avser 2000

¹³³ Avser 2006

¹³⁴ Avser 2010

¹³⁵ I helärspersoner 58 900

¹³⁶ UKÄ 2013.

¹³⁷ URSS 2010 s. 36 och 97.

¹³⁸ Ellen Fries vid Uppsala universitet. Källa: URSS 2002 s. 42.

- 1897 – Sverige fick sin första kvinnliga doktor, tillika docent, i juridik¹⁴⁰.
- 1909 – Sverige fick sin första kvinnliga teologie kandidat¹⁴¹
- 1937 – Sverige fick sin första ordinarie kvinnliga professor¹⁴².
- 1965 - Lund fick sin första kvinnliga professor.¹⁴³
- 1992 - Sverige och Europa fick sin första kvinnliga universitetsrektor¹⁴⁴.

---

¹³⁹ Sonja Kovalevsky som då blir professor i matematik vid privata Stockholms Högskola. Källa: URSS 2000 s. 37 och 82.

¹⁴⁰ Elsa Eschelsson som fick dispens. Källa: URSS 2000 s. 97 f.

¹⁴¹ Emilia Fogelklou som fick dispens. Källa: URSS 2000 s. 97.

¹⁴² Nanna Swartz som då blir professor i medicin. Källa: URSS 2000 s. 107.

¹⁴³ URSS 2000 s. 107.

¹⁴⁴ Boel Flodgren.

7 Svenska kyrkan

Den svenska kyrkan har gått från att vara en betydande religiös och världslig maktfaktor till att successivt bli mindre av en världslig makt.

Likväl har den inflytande i vårt samhälle.

7.1 Medlem 48 procent män, kyrkomöte 54, kyrkostyrelse 67

Utvecklingen i Svenska kyrkan vad gäller medlemmar och förtroendevalda ser ut på följande sätt (tabell 29).

Tabell 29 Svenska kyrkan, förtroendevalda på nationell nivå och medlemmar. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2003, 2007 och 2011

	Andel män 2003	Andel män 2007	Andel män 2011	Totalt antal män och kvinnor 2011
Kyrkostyrelsens ordförande	100	100	100	1
Kyrkostyrelsen	60	47	67	15
Kyrkomötets ordförande	100	100	100	1
Kyrkomötet	53	52	54	251
Samtliga medlemmar	49	48	48	6 520 000 ¹⁴⁵

Källor: Svenska kyrkan 2008, Svenska kyrkan 2012 samt Svenska kyrkan

Vi ser här ingen tydlig trend i jämställd riktning. Däremot kan noteras det som vi gjort så många gånger tidigare – ju högre upp i hierarkin desto högre andel män. Notabelt är också att ordförandeposterna innehas av män.

¹⁴⁵ Totalt antal 2007 var 6 820 000 medlemmar.

7.2 Samtliga biskopar och präster 58 procent män, kyrkoherde 74, biskop 79, ärkebiskop 0

Kyrkan har liksom flera av de verksamheter vi tidigare redovisat (domare, polis, åklagare etc.) gått från att vara en enkönad miljö till en tvåkönad dito. Den stora förändringen skedde 1960 när de första kvinnorna prästvigdes. Sedan dröjde det ända till 1997 då Sverige fick sin första kvinnliga biskop¹⁴⁶.

Utvecklingen bland biskopar och präster ser ut på följande sätt (tabell 30).

Tabell 30 Svenska kyrkan, biskopar och präster. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002, 2006 och 2010

	Andel män 2002	Andel män 2006	Andel män 2010	Totalt antal män och kvinnor 2010
Ärkebiskop	100	100	100	1
Biskop	85	85	79	13
Domprost	83	85	83	13
Kyrkoherde	83	79	74	989
Komminister/arbetsledare	76	64	62	220
Komminister/ ej arbetsledare	58	55	52	1 813
Samtliga anställda biskopar och präster	66	63	58	3 293

Källor: Svenska kyrkan 2008 samt Svenska kyrkan 2012.

Vi ser här bl.a. en positiv utveckling för de flesta av kategorierna ovan. Dock ser vi, liksom tidigare, i stort att ju högre upp i hierarkin man kommer desto högre är andelen män. Ett påtagligt och historiskt undantag från detta gäller fr.o.m. 2014 på den högsta posten i och med att Svenska kyrkan fått en kvinnlig ärkebiskop (i rubriken har därför angivits 0 även om övriga uppgifter avser 2010)¹⁴⁷.

¹⁴⁶ Christina Odenberg.

¹⁴⁷ Antje Jackelén.

8 Massmedier – 63 procent män

När det gäller massmedier har vi inte haft tillgång till data från SCB e.d.

Vi använder oss därför av 3 andra källor.¹⁴⁸

Enligt en av dessa källor¹⁴⁹ hade 2007 män 57 procent av chefspositionerna inom public service/etermedier, 72 procent inom kommersiella medier, 84 procent inom morgontidningar, 85 procent inom A-pressen, 82 procent inom landsortspressen och 84 procent inom storstadspressen.

Enligt en annan källa¹⁵⁰ hade 2009 66 procent av männen de styrande funktionerna (governance), 60 procent av posterna i högsta ledningen (top level management), 59 procent av posterna på senior managementnivå och 51 procent av posterna på middle management-nivå. Totala andelen män, inklusive administrativ personal var 51 procent. Här kan vi alltså notera det som vi gjort så många gånger tidigare – ju högre upp i hierarkin desto högre andel män.

En tredje uppgift kommer från en LO-undersökning¹⁵¹. Enligt denna var 63 procent (10 av 16) i ”mediamakteliten” 2011 män. Motsvarande siffra 2007 var densamma och 2002 69 procent.

I brist på säkrare uppgifter¹⁵² använder vi 63 procent som siffra för ledande positioner inom massmedia.

---

¹⁴⁸ I EIGE 2013 finns uppgifter om jämställdheten inom medieföretag inom EU. Den innehåller dock bara svenska företag så vi refererar inte till den rapporten här.

¹⁴⁹ SOU 2007:108 s. 146.

¹⁵⁰ IWMF 2011 s. 330 ff. Baserad på 9 nyhetsföretag – 6 tidningar, 2 Tv-stationer och 1 radiostation med totalt 2 300 anställda

¹⁵¹ LO 2013b. Se vidare avsnitt 13.

¹⁵² Nordicom arbetar med ett projekt där man bl.a. kartlägger vilken könsuppdelad statistik som finns tillgänglig för mediebranschen i Norden inom film, journalistik, reklam och dataspel. Data kommer att levereras till SCB våren 2014.

9 Fyra akademier – 70 procent män

Representationen i Konstakademien, Musikaliska akademien, Samfundet de nio och Svenska akademien ser ut på följande sätt (tabell 31):

Tabell 31 Akademi-ledamöter. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2006 och 2013

	Andel män 2006	Andel män 2013	Totalt antal män och kvinnor 2013
Konstakademien	75	71	109
Musikaliska akademien, svenska ledamöter	78	72	170
Samfundet de nio	56	56	9
Svenska akademien	72	71	17

Källa: www.konstakademien.se/sv/konstakademien/ledamoter
www.musakad.se/omakademien/organisation/ledamoter.39.html
www.samfundetdenio.se/menu.htm
www.svenskaakademien.se/akademien/de_aderton

Vi ser alltså en manlig dominans i tre av de fyra akademierna. Vi ser också en svag tendens mot en minskande andel män.

10 Arbetsmarknadens parter

10.1 Arbetstagare

8 procent av alla män och 7 procent av alla kvinnor i åldern 16–64 år var 2010–2011 aktiva i en facklig organisation.¹⁵³ Här beskrivs könsfördelningen inom de 3 största organisationerna.

10.1.1 LO – medlem 54 procent män, kongress 56, styrelse 83, ordförande 100

Tabell 32 LO, förtroendevalda på nationell nivå och medlemmar. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 1972–2012

	Andel män 1972	Andel män 1983	Andel män 2001	Andel män 2008	Andel män 2012	Totala antalet män och kvinnor 2012
LO:s ordförande	100	100	0	0	0/100 ¹⁵⁴	1
LO:s styrelse	100	94	67	64	83	18
Representantskap	98	87	68	58	55	118
Kongress	87	75	63	59	56	410
Förbundsordförande	100	100	81	87 ¹⁵⁵	86	14
Medlemmar	70	58	54	54	54	1 484 300

Källor: LO, LOs hemsida, LO 2013a, LO i SCB, Hitta statistik, Temaområden, Jämställdhet, Indikatorer, Förtroendevalda i fackliga organisationer samt SOU 2007:108 s. 125 f

Vi ser alltså en utveckling mot kvantitativ jämställdhet i representantskap och kongress där andelarna också väl avspeglar andelen medlemmar. Vi ser inte samma utveckling vad gäller styrelse, förbundsordföranden och LO:s ordförande.

¹⁵³ SCB ULF.

¹⁵⁴ Ordförandeskifte 2012.

¹⁵⁵ SOU 2007:108 s. 125. Avser 2007.

Enligt LO beror könsfördelningen på att LO har annan struktur än TCO och SACO och att dessa organisationer har fler kvinnliga än manliga medlemmar¹⁵⁶.

LO fick sin första kvinnliga ordförande 2000¹⁵⁷.

10.1.2 TCO – medlem 39 procent män, kongress 43, styrelse 44, ordförande 0

Tabell 33 TCO, förtroendevalda på nationell nivå och medlemmar. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 1973–2012

	Andel män 1973	Andel män 1985	Andel män 2001	Andel män 2007	Andel män 2012	Totala antalet män och kvinnor 2012
TCO:s ordförande	100	100	100	100	0	1
TCO:s styrelse	80	80	36	36	44	16
Kongress	85	64	58	49	43	412
Förbunds- ordföranden	91	89	58	60	40	15
Samtliga medlemmar	53	43	38	38	39	996 000 ¹⁵⁸

Källor: SCB 2012c, TCO, TCO i SCB, Hitta statistik, Temaområden, Jämställdhet, Indikatorer, Förtroendevalda i fackliga organisationer samt www.tco.se, Medlemsstatistik.

Vi ser alltså en utveckling mot kvantitativ jämställdhet där 40–60 nåtts.

I förhållande till könsfördelningen bland medlemmarna är männen något överrepresenterade vad gäller kongress och styrelse. Tendensen att män i ledande funktioner var starkt överrepresenterade på 70- och 80-talet är klart bruten.

TCO fick sin första kvinnliga ordförande 1994¹⁵⁹.

¹⁵⁶ I LO 2013 förs en diskussion om bl.a. maskulinitet och ledarskapskultur i facket.

¹⁵⁷ Wanja Lundby-Wedin.

¹⁵⁸ Aktiva medlemmar.

¹⁵⁹ Inger Ohlson.

10.1.3 Saco – medlem 47 procent män, kongress 57, styrelse 45, ordförande 100

Tabell 34 Saco, förtroendevalda på nationell nivå och medlemmar. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 1973–2012

	Andel män 1973	Andel män 1985	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totala antalet män och kvinnor 2012
SACO:s ordförande	100	100	0	0	100	1
SACO:s styrelse	73	88	50	50	45	9
Kongress	91	71	58 ¹⁶⁰	¹⁶¹	57	100
Förbundsordförande	92	..	73	58	49	22
Samtliga medlemmar	..	..	52	48	47	636 300

Källa: SACO

Vi ser alltså en utveckling mot kvantitativ jämställdhet där 40-60 nåtts. Saco har den jämnaste könsfördelningen bland fackföreningarna.

Saco fick sin första kvinnliga ordförande 2001¹⁶².

10.2 Arbetsgivare

Stora arbetsgivarorganisationer i Sverige är Svenskt Näringsliv, Arbetsgivaralliansen, Arbetsgivarverket och SKL. Här fokuserar vi på Svenskt Näringsliv.

¹⁶⁰ Avser 2001.

¹⁶¹ Ej kongressår.

¹⁶² Anna Ekström.

10.2.1 Svenskt Näringsliv – stämma 85 procent män, styrelse 77, arbetsutskott 71, ordförande 100

Tabell 35 Svenskt Näringsliv, förtroendevalda och Vd:ar på nationell nivå. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002, 2007, och 2012

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totala antalet män och kvinnor 2012
Ordförande	100	100/0 ¹⁶³	100	1
Arbetsutskott	79	79	71	14
Styrelse	86	80	77	62
Stämma	93	89	85	331
VD Svenskt Näringsliv	100	100	100	1
VD/förbundsdirektör i medlemsorganisationerna	..	71	66	41

Källa: Svenskt Näringsliv

I Svenskt Näringsliv, som bildades 2001, ser vi alltså ett annorlunda förhållande än vad som är vanligt – könsfördelningen blir jämnare högre upp i hierarkin.

Svenskt Näringsliv fick sin första kvinnliga ordförande 2007¹⁶⁴.

¹⁶³ Ordförandeskifte.

¹⁶⁴ Signhild Arnegård Hansen.

11 Riksidrottsförbundet – medlem 59 procent män, styrelse 45, ordförande 0

Tabell 36 Riksidrottsförbundet, förtroendevalda på nationell nivå och medlemmar. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 2002, 2007 och 2012

	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2012	Totala antalet män och kvinnor 2012
Riksidrottsstyrelsen, ordförande	100	0	0	1
Riksidrottsstyrelsen inklusive ordförande	55	50	45	11
Riksidrottsförbundets medlemsförbund, ordförande	85	85	78	69
Riksidrottsförbundets medlemsförbund, styrelser	73	70	67	559
Ombud på Riksidrottsförbundets stämma	..	70	64 ¹⁶⁵	200 ¹⁶⁶
Samtliga medlemmar	56	58	59	4 502 600

Källa: Riksidrottsförbundet.

Vi ser alltså en blandad bild där styrelsen har en kvantitativ jämställdhet som följer medlemsantalet. I övrigt är målet inte nått men en utveckling i jämställd riktning sker.

RF fick sin första kvinnliga ordförande 2005¹⁶⁷.

¹⁶⁵ Avser 2013.

¹⁶⁶ Avser 2013.

¹⁶⁷ Kerstin Mattsson Wejber.

12 Ordenssällskap m.fl.

Det finns ett stort antal ordenssällskap m.fl. i Sverige. Vissa av dem finns enbart i Sverige och andra finns i flera länder. Det är svårt att veta vilka maktpositioner de har, i vissa fall antalet medlemmar, etc. Eftersom deras medlemmar ofta tillhör de mer resursstarka grupperna i samhället kan man dock anta att de har en reellt sett viktig roll i det faktiska maktutövandet i samhället, då de erbjuder viktiga mötesplatser som ger tillfälle för maktskapande.

Vissa av dem har enbart män som medlemmar, andra har kungligt beskydd. Här nämns ett antal av dem i bokstavsordning inom respektive grupp.¹⁶⁸

12.1 För enbart män och med kungligt beskydd

- Coldinuorden, grundad 1755
- Neptuniororden, grundad 1812
- Par Bricole, grundad 1779, 4730 medlemmar
- Svenska Frimurare Orden, grundad 1735, 15 000 medlemmar.

12.2 För män och kvinnor och med kungligt beskydd

- Amarantherorden (Stora Amaranter Orden), grundad 1653
- Götiska Förbundet, grundat 1815
- Innocence Orden, grundad 1765
- Odd Fellows (med kvinnoorganisation Rebecka), grundad 1884, Rebecka grundad 1967, 40 000 medlemmar
- Svea Orden, grundad 1793.

---

¹⁶⁸ Källor: Uttolkning av respektive organisations hemsida samt Wikipedia.

12.3 För enbart män, övriga ordenssällskap

- Ordenssällskapet W:6, grundat 1851, 6 500 medlemmar
- Tempel Riddare Orden, grundad 1887
- Timmermansorden, grundad 1761.

Därutöver finns bl.a. Johanniterorden som är en riddarorden med kungligt beskydd, grundad 1920, 360 medlemmar.

12.4 Övriga

- Nya Sällskapet (Adelsklubben), grundat 1874, 400 medlemmar
- Rotary, grundat 1926, 26 400 medlemmar. Organisationen, som har såväl manliga som kvinnliga medlemmar, är ”... en världsomspännande organisation för ledande personer inom affärsvärld och yrkesliv ...”. Medlemmarna ”... i en rotaryklubb utgör ett tvärsnitt av det lokala affärs- och yrkeslivet”.^{169 170}
- Royal Bachelors Club, grundad 1769, 1 040 medlemmar
- Sällskapet, grundat 1800, 2 000 medlemmar.

---

¹⁶⁹ www.rotary.se

¹⁷⁰ I en underlagsrapport till vår utredning, *Känslan och platsens betydelse för mäns sociala organisering* har Robert Hamrén behandlat de ideal vad gäller utseende, beteende och image som kan gälla inom Rotary.

13 Makteliten enligt LO

LO gör i stort årligen undersökningar av det som av LO kallas makteliten. Den senast publicerade undersökningen presenterades 2013¹⁷¹ och avser främst inkomstutvecklingen. Resultatet har dock värde i vårt studium av mäns maktpositioner.

LO har delat upp makteliten i olika grupper och resultatet ser ut på följande sätt (tabell 37):

Tabell 37 Makteliten enligt LO. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor, 1950 – 2011

	Andel män 1950	Andel män 1970	Andel män 1980	Andel män 1990	Andel män 2002	Andel män 2007	Andel män 2011	Totala antalet män och kvinnor 2011
Riksdag	100	100	91	78	73	64	77	22
Statlig verksamhet	100	100	100	100	80	90	80	10
Kommuner	100	100	100	95	65	65	65	20
Kommunala bolag	100	100	100	100	92	83	67	12
Universitet/forskar- världen	100	100	90	90	90	80	80	10
Näringslivet	100	100	100	100	98	96	96	50
Media	91	94	80	81	69	63	63	16
Arbetsmarknadens parter	100	100	100	97	70	69	64	25
Folkrörelse organisationer	100	100	100	100	73	73	73	11
Överhets- samhället ¹⁷²	100	100	100	91	91	91	73	11
Ekonomer	100	100	100	100	90	80	90	10
Samtliga	99	99	97	94	82	79	77	197

Källa: LO 2013b

¹⁷¹ LO 2013b.

¹⁷² Hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen.

Vi ser här med avseende på jämställdhet

- 1950–1970, stillastående
- 1970–1980, stillastående med undantag för en 10-procentig rörelse när det gäller riksdag, universitets- och forskarvärlden och en något större inom media.
- 1980–1990, stillastående med undantag för riksdag och i viss mån kommuner och ”överhetssamhället”
- 1990–2002, utveckling huvudsakligen inom offentlig sektor inklusive politiken, media, arbetsmarknadens parter och folk-rörelseorganisationer, dvs. sektorer med påtaglig aktiv insyn och demokratiska inslag
- 2002–, några förskjutningar men tendens till minskat tempo i jämställd riktning. Högre tempo dock när det gäller kommunala bolag och överhetssamhället.

De av LO valda grupperna har inom sig relativt få personer. Dock, de huvudsakliga tendenserna sammanfaller med de resultat vi tidigare visat.

14 Sveriges 100 mäktigaste enligt Fokus

Tidningen Fokus gör bedömningar av vilka som är makthavare i Sverige. Redaktionen väljer ut 300 svenska makthavare från politik, näringsliv, vetenskap och kultur som den anser kan konkurrera om en plats på topp 100.¹⁷³ Dessa makthavares inflytande mäts sedan i fyra olika kategorier: mediegenomslag, formell makt, informell makt och extraordinära faktorer. Resultatet från 2 år presenteras nedan (tabell 38):

Tabell 38 Sveriges 100 mäktigaste enligt Fokus. Andel män (procent) och totala antalet män och kvinnor 2008 och 2013

	Andel män 2008	Andel män 2013	Totala antalet män och kvinnor 2013
Plats 1	100	100	1
Plats 1–5	80	100	5
Plats 1–10	60	80	10
Plats 1–25	64	80	25
Plats 1–50	70	68	50
Plats 1–75	71	72	75
Plats 1–100	69	70	100

Källor: Fokus 2008 samt Fokus 2013

Vi ser här en kraftig manlig dominans i toppen som sedan i stort vid de båda tillfällena avtar allt eftersom kretsen av personer antalsmässigt vidgas. Notabelt är dock att mäns andel ökat mellan de 2 åren.

¹⁷³ Fokus 2007.

15 Attityder kring män och kvinnor som ledare

15.1 Sverige och Norge

I en undersökning 2010¹⁷⁴ ställdes frågor kring mäns och kvinnors chefskap. I det segment av respondenter som klassades som "Förutsättningslöst positiva till jämställdhet" (35 procent av respondenterna) instämde 2 procent i påståendet att det är naturligare för män att vara chefer. I det segmentet var det ungefär hälften män och hälften kvinnor, en större andel än i andra segment förvärvsarbetade, en större andel arbetade i offentliga sektorn och relativt många var högskoleutbildade.

I det segment som klassades som "Positiv till jämställdhet under vissa förutsättningar" (26 procent) instämde 36 procent (högst av alla segment) i påståendet att det är naturligare för män att vara chefer. Segmentet bestod i relativt hög grad av studerande, men också en hel del pensionärer. Det var en lägre andel av heltidsarbetande, de hade lägre inkomster än i andra grupper och färre än i andra segment hade egna barn.

I en attitydundersökning¹⁷⁵ gjordes påståendet "Män är bättre ledare än kvinnor". På en skala 1–5 där 5 står för instämmer helt nåddes totalresultatet 1,8, dvs. en tämligen låg grad av instämmande. Värdet var högre för män än kvinnor och bland männen instämde män över 35 år mer än yngre män. Bland kvinnorna instämde i stort samma åldersgrupp, 35–54, minst. Bland de yngre är killarna i högre grad än tjejerna positivt inställda till påståendet att män är bättre ledare. Man kan av detta möjligen dra slutsatsen att män, även de yngre, tenderar överskatta sig själv alternativt kvinnor underskatta sig själv. Man kan också notera att de kvinnor som varit ute i arbetslivet en tid i lägst

---

¹⁷⁴ TNS/Sifo 2010.

¹⁷⁵ Ungdomsstyrelsen 2013b s. 48 ff.

grad sluter an till påståendet om mäns suveränitet. Måhända har de fått en mer realistisk bild?

I samma undersökning gjordes också påståendet att man bör kvotera in kvinnor i till exempel företagsstyrelser och inom vissa mansdominerande yrken. Detta fick relativt hög anslutning. Medelvärdet för unga är 2,9, där medelvärdet bland killar var tydligt lägre jämfört med bland tjejer. Påståendet fick störst utsträckning stöd i den yngsta ålderskategorin 16–19 år och i minst utsträckning i gruppen 35–54 år.

I en omfattande norsk undersökning¹⁷⁶ ställdes påståendet ”Menn er bedre politiske ledere enn kvinner”. 60 procent av männen var helt eller delvis oeniga med påståendet medan 80 procent av kvinnorna var det. Även här ser vi en tendens till mäns överskattning av sig själva.

15.2 EU

Eurobarometer har gjort undersökning av bland annat européers inställning till kvinnor och chefskap.¹⁷⁷ Flera påståenden gjordes

1. ”Kvinnor är mindre intresserade än män av poster med ansvar”. 30 procent av respondenterna höll med (31 procent av de svenska), 66 procent höll inte med. I alla länder förutom Danmark (51 procent) höll majoriteten inte med. Kvinnor och personer i åldern 25–34 dominerade i gruppen ”höll inte med”.
2. ”Kvinnor är mindre villiga än män för att kämpa för en egen karriär”. 33 procent höll med (48 procent av de svenska, den näst högsta siffran bland alla länderna), 64 procent höll inte med. I alla länder förutom Finland (50 procent) höll majoriteten inte med.
3. ”Kvinnor har mindre frihet till följd av deras familjeansvar”. 76 procent höll med (75 procent av de svenska), 22 procent inte. I alla länder höll mer än 66 procent av respondenterna med om påståendet. Kvinnor hade högre siffror än män (79 respektive 72 procent).
4. ”Affärsvärlden domineras av män som inte har tillräckligt förtroende för kvinnor”. 74 procent höll med (80 procent av de svenska), 21 procent höll inte med. Kvinnor höll med i större omfattning än män (78 respektive 68 procent)

---

¹⁷⁶ LOGG 2007.

¹⁷⁷ EC 2010.

5. ”Kvinnor har inte alltid de nödvändiga kvaliteter och kunskaper för att ta poster med ansvar”. 26 procent höll med (11 procent av de svenska, den lägsta siffran bland alla länderna), 71 procent höll inte med. Kvinnor höll inte med i högre omfattning än män (75 procent respektive 68 procent).

Eurobarometers summering av undersökningen är ”vi kan se att en majoritet av européerna inte tvivlar på talangen och förmågorna hos kvinnorna och att de tror att de är rättvist att kvinnor ska ha samma rättigheter till högstatusjobb. Européer är också övertygade att kvinnor har den nödvändiga ”driven” och önskan att nå sådana mål. Emellertid, det är brett accepterat att kvinnor hålls tillbaka från dessa ambitioner genom deras traditionella roll som familjevårdare.”¹⁷⁸

Ur ett svenskt perspektiv är svaren på påstående 3, 4 och 5 föga förvånande. Det är däremot svaren på påstående 1 och i än större utsträckning svaren på påstående 2. Det är de nordiska länderna med högt kvinnligt arbetskraftsdeltagande som är de som kommer på plats 1 (Finland), plats 2 (Sverige) och plats 4 (Danmark) vad gäller att hålla med påstående 2.

---

¹⁷⁸ EC 2010 s. 75.

16 Eliten i Norge

I Norge gjordes 2001 en omfattende ledarskapsundersökning som kom att kallas elitundersökningen¹⁷⁹. Resultaten, som torde ha viss relevans även för Sverige, visar bl.a. att de resursstarka i termer av utbildning och ekonomi dominerande bland eliten.¹⁸⁰

I en samlebetragtning ble utvalget karakterisert som «middelaldrende hvite menn med over- og middelklassebakgrunn» (Skjeie og Teigen 2003, side 58); så godt som samtlige hadde etnisk norsk bakgrunn; de hadde oftere vokst opp i Oslo og andre større byer, og kom bare unntaksvis fra små landbruks- og fiskerikommuner i distriktene. Mest urban var næringslivseliten, og lederne innenfor justissektoren. Utdanningsnivået var mye høyere enn det vi finner i befolkningen ellers; svært mange av disse eliteposisjonene forutsetter også høyere utdanning. De dominerende utdanningstypene var jurist, sivilingeniør og siviløkonom.

Samme mønster gikk også igennom vad gäller politikerna:

Men også blant politikerne, det vil si innenfor en sektor der det ikke stilles formelle utdanningskrav for topposisjonene, var utdanningsnivået mye høyere enn i befolkningen for øvrig. Det var i hovedsak ikke forskjeller mellom eliteutvalgets ganger så mange i eliteutvalget som i befolkningen hadde familiebakgrunn i det undersøkelsen klassifiserte som overklassen eller øvre middelklasse. Inntektsnivået var over tre ganger høyere i eliteutvalget enn i befolkningen, og næringslivslederne hadde i snitt fire ganger så høy inntekt som lederne i offentlig sektor.

Det fanns också skillnader mellan mäns och kvinnors ekonomiska resurser:

---

¹⁷⁹ Undersökningen gjordes i regi av Makt- og demokratiutredningen. Urvalet var 1725 personer och intervjudata gav grund för att kartlägga bl.a. oppväxtplats, åldersfördelning, utbildning och klassbakgrund men inte etnisk bakgrund. Resultatet har bl.a. återgetts i NOU 2012:15. kapitel 8.4.2.

¹⁸⁰ NOU 2012:15 kapitel 8.4.2.

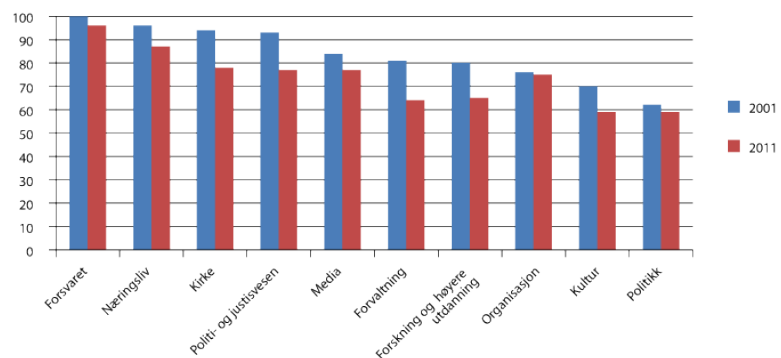
Det var gjennomgående kjønnsforskjeller i inntekt i eliteutvalget og totalt tjente mennene dobbelt så mye som kvinnene.

Man fann även andra könsskillnader när det gällde familjesituation:

I intervjuene ble det også spurt om familjesituasjon og omsorgsansvar. Ni av ti ledere i utvalget var gifte eller samboere. Relativt sett var det flere kvinner enn menn som levde alene, eventuelt sammen med barn. For de aller fleste topposisjonene var arbeidsdagen lang og svært mange hadde partnere som også jobbet mye. Forskjellene mellom kvinner og menn var likevel store med hensyn til fordelingen av arbeids- og omsorgstid i parforholdene. Blant dem med barn var det nærmere halvparten som fortsatt hadde hjemmeboende barn; halvparten av disse igjen hadde barn under 12 år. Blant menns partnere arbeidet om lag 60 prosent mer enn 30 timer i uka, mens deltidsandelen og andelen ikke yrkesaktive var omtrent like store. Blant kvinnenes partnere arbeidet de aller fleste enten fulltid eller også «mertid»; det vil si mer enn 45 timer per uke

2011 följdes elitundersökningen upp och man fann då positiva förändringar vad gäller relationen andel män och kvinnor inom olika sektorer. Störst var de inom kyrkan, polis- och rättsväsen, förvaltning samt forskning och högre utbildning (figur 8).

Figur 8 Andell menn blant norske eliter etter sektor. 2001 og 2011

Källa: NOU 2012:15 kapitel 8, figur 8.12

Den slutsats som drogs i den norske utredningen om skillnaden mellom 2001 og 2010 handlade bl.a. om den fortsatta mansdominansen:¹⁸¹

¹⁸¹ NOU 2012:15 kapitel 8.4.3.

Totalt har mannsdominansen krympt fra en mannsandel på 83 prosent til en mannsandel på 75 prosent over de siste ti årene. I dag er altså tre av fire toppledere menn. Mannsdominansen er med andre ord fortsatt formidabel, innenfor eliteutvalget som helhet. Mest påfallende er den endringen som har skjedd innenfor lederstrata som i all hovedsak tilhører offentlig sektor.

Och oppsummeringen og värderingen kom att fokusera på familjebakgrund och utbildning:¹⁸²

Norske topposisjoner er sterkt klasselekkerte, i den forstand at det har vært en klar sammenheng mellom en privilegert sosial familiebakgrunn og rekruttering til disse lederposisjonene. Slik eliteutvalget er definert og avgrenset, omfatter det samtidig posisjoner som i stor utstrekning krever bestemte former for høyere utdanning. Norske topposisjoner er, i en samlebetragtning, ikke preget av mangfold, eller diversitet. I stedet tyder alt på at de stadig er dominert av middelaldrende menn med etnisk norsk bakgrunn.

Vi har vad gäller svenska förhållanden inte haft tillgång till data och resurser för att diskutera utbildning, ekonomi, familjebakgrund, familjesituation, etc. för dem med maktpositioner i Sverige¹⁸³.

Dock, den norska elitens könsfördelning liknar till stora delar den svenska. Bl.a. till följd av detta skulle vi vara förvånade om inte mycket av det som karakteriserar män – och kvinnor – med makt i Norge också är giltigt i Sverige.

---

¹⁸² NOU 2012:15 kapitel 8.4.4.

¹⁸³ Undersökningar av förhållandena i Sverige redovisas bl.a. i Ds 2005:12 och Göransson 2006.

17 Summering och reflektioner

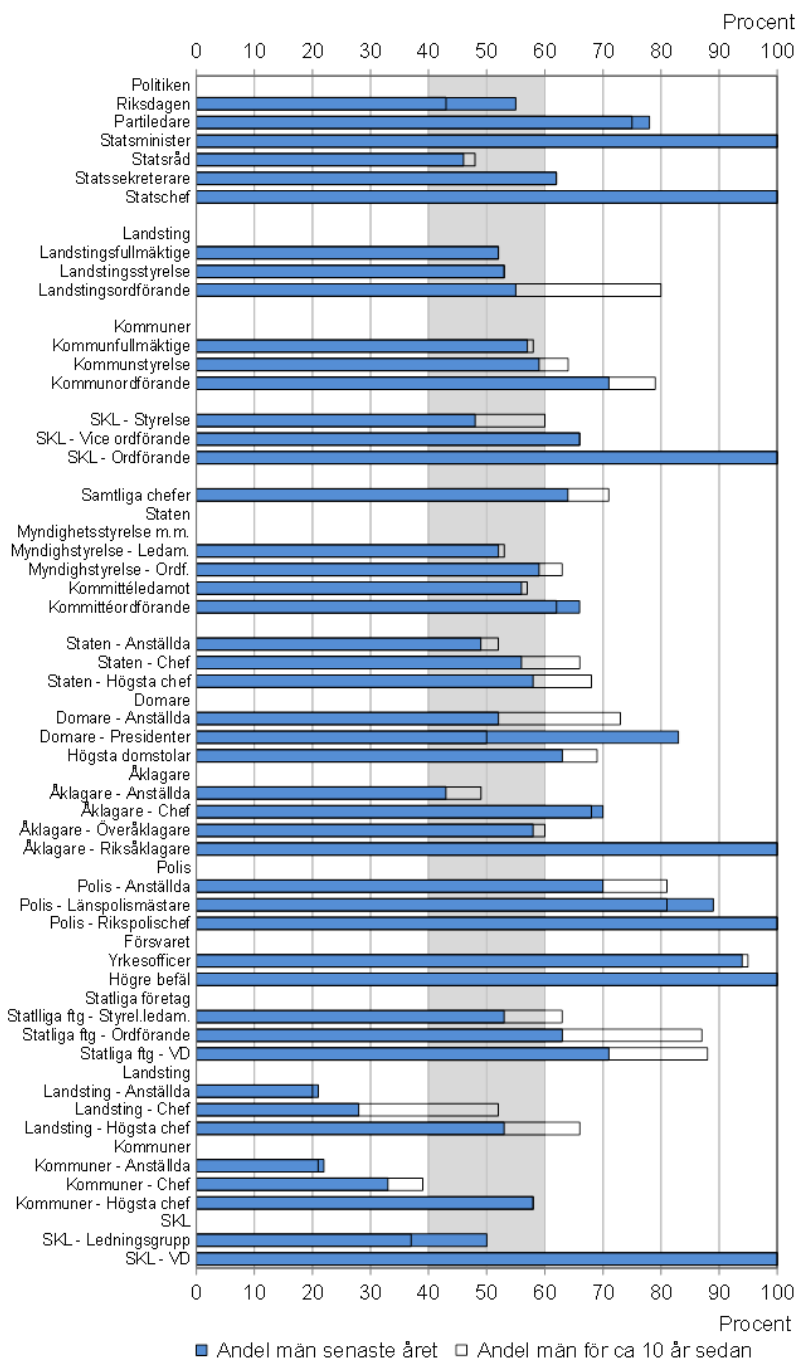
Vi har valt att summera de resultat vi funnit vad gäller mäns makt på två olika sätt, dels i form av diagram (avsnitt 17.1), dels i form av text (avsnitt 17.2). Diagrammen har vi gjort dels per samhällsområde (figur 9 a och b), dels i fallande ordning från 100 procent män till 0 procent män (figur 10 a och b). De två diagrammen är inte helt lätta att överskåda och för läsbarhets skull har vi delat dem i två delar vardera. Det skulle kanske vara möjligt att räkna fram ett index för att förenkla informationen i diagrammen men det har vi inte funnit möjligt att göra på ett rättvisande sätt.

Det förtjänas igen att påpekas att vi gjort ett urval av mer eller mindre viktiga maktpositioner i samhället, därmed långt ifrån alla. Vi bedömer dock att de vi valt, bl.a. när vi jämför med de urval som gjorts i ovan nämnda tidigare svenska undersökningar är tillräckligt belysande för att ge en bild av maktfördelningen mellan män och kvinnor. De säger dock inget om fördelningen inom gruppen män respektive kvinnor. Vi återkommer till detta senare i avsnitt 17.3.

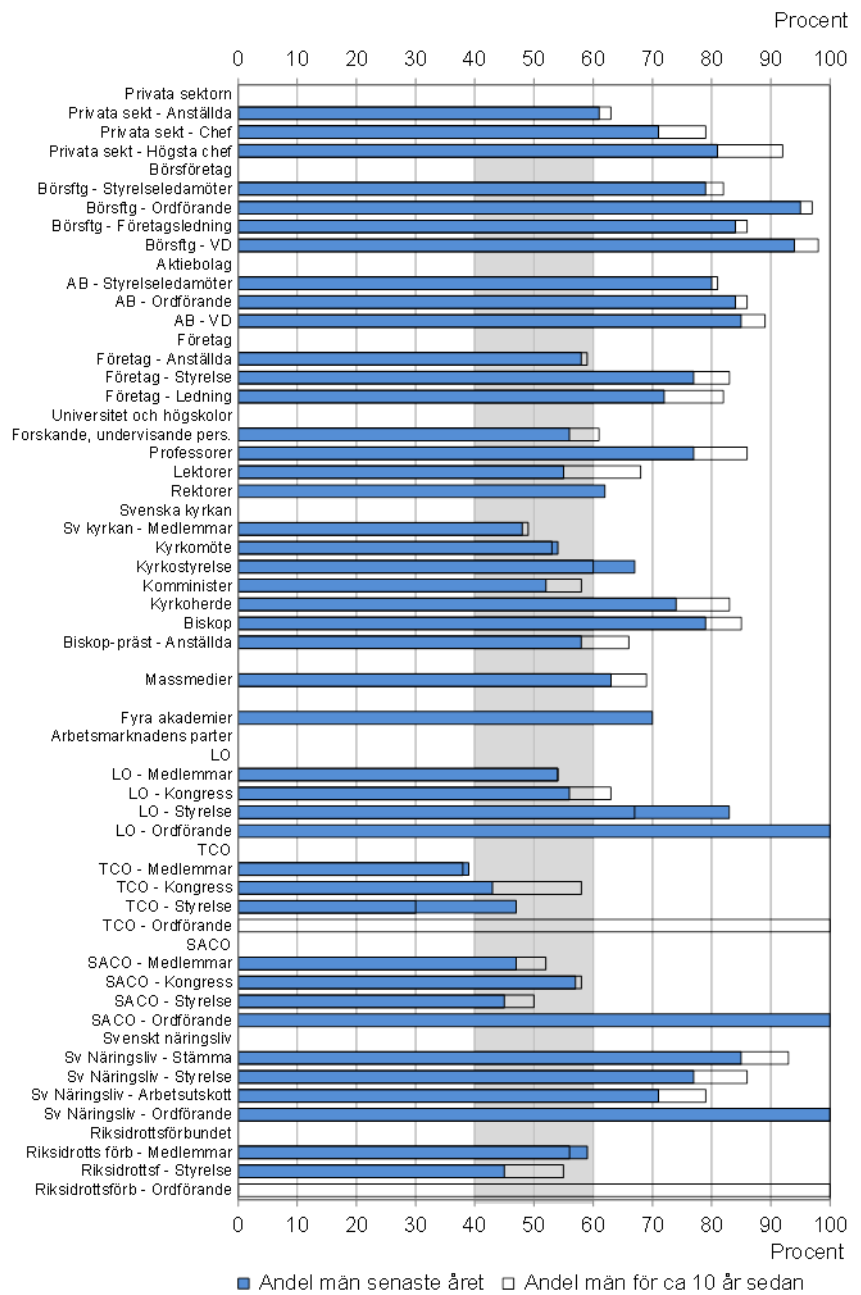
17.1 Mäns maktpositioner efter samhällsområde

Detta diagram, i två delar, åskådliggör könsfördelningen i den ordning vi presenterat samhällsområdena i denna rapport. För att ge en bild av eventuella förändringar som skett över cirka ett 10-årsintervall, när vi haft tillgång till sådana uppgifter, har en markering skett i varje liggande stapel. Staplarna inklusive ej ifyllda rutor markerar dagens läge. Jämställdhetsintervallet (40–60 procent) har markerats.

Figur 9 a Könsfördelning efter samhällsområde. Andel (procent) män i förhållande till totala antalet män och kvinnor. Del 1 av 2

Figur 9 b Könsfördelning efter samhällsområde. Andel (procent) män i förhållande till totala antalet män och kvinnor. Del 2 av 2

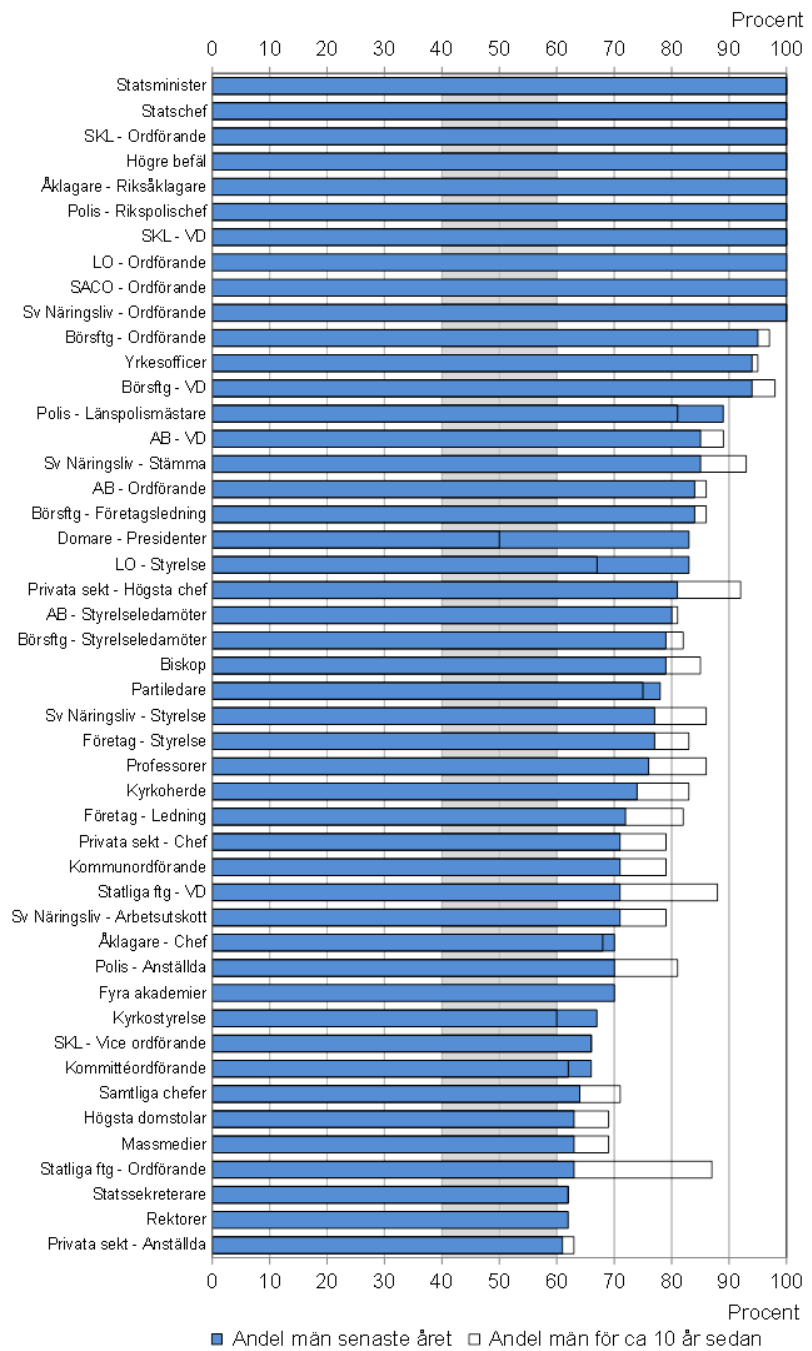

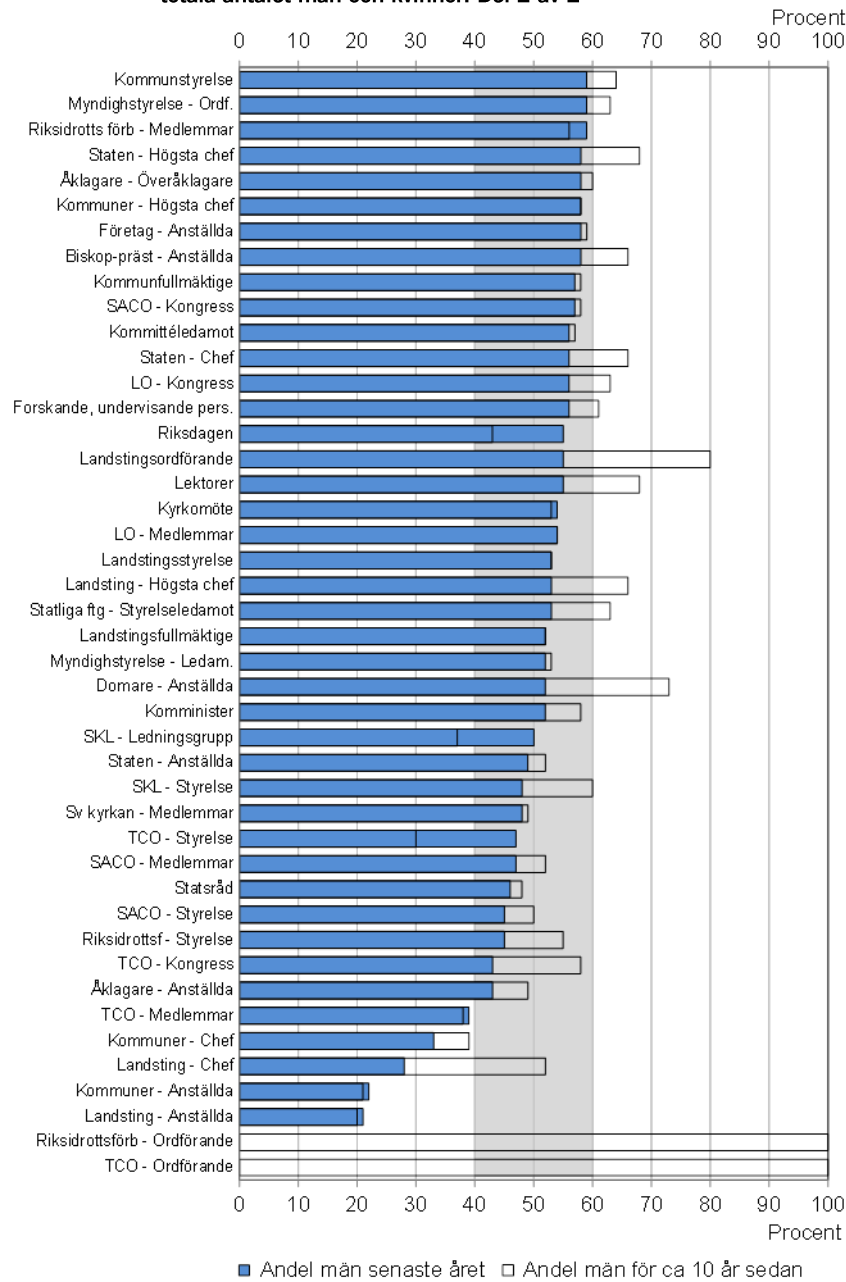
17.2 Mäns maktpositioner från 100 till 0 procent

Detta diagram åskådliggör könsfördelningen i rangordning – från 100 procent män till 0 procent. Diagrammet är delat i 2 delar, del 1 i vilken andelen män är större än 60 procent, alltså utanför det s.k. jämställdhetsintervallet samt del 2 som omfattar jämställdhetsintervallet och där den manliga andelen är mindre än 40 procent.

Figur 10 a Könsfördelning rangordnat Andel (procent) män i förhållande till totala antalet män och kvinnor. Del 1 av 2

Figur 10 b Könsfördelning rangordnat Andel (procent) män i förhållande till totala antalet män och kvinnor. Del 2 av 2

17.3 Män, makten och utvecklingen

Vår genomgång i denna rapport visar entydigt och odiskutabelt att det är ett kön som är klart överrepresenterat när det gäller maktpositioner än det andra inom de flesta samhällsområden. Det kan vara behövligt att först slå fast detta.

En inte helt oviktig fråga i sammanhanget är hur man ska se på det så kallade jämställdhetsintervallet. Om t.ex. en verksamhet har 80 procent män är då målet/förväntan att ledningen för den verksamheten ska ligga i jämställdhetsintervallet? Vi lämnar inte här något svar på den frågan utan försöker i det följande hantera båda förhållandena när frågeställningen är relevant, dvs. då totala antalet anställda inom verksamhetens ledning ligger utanför jämställdhetsintervallet.

De stora linjerna, utöver den manliga dominansen, är i huvudsak följande när vi i huvudsak studerar de högre nivåerna inom respektive verksamhet:

- Det finns sammantaget vissa skillnader mellan könen när det gäller *valdeltagande* men de mer påtagliga skillnaderna syns när det gäller civilstånd, inkomst, socioekonomi, utbildningsnivå och inrikes/utrikes födda.
- Vid en *jämförelse internationellt* ligger Sverige, baserat på vårt urval, generellt långt framme när det gäller jämställdhet i maktpositioner. Ett exempel på detta är inom politiken. Från denna huvudiakttagelse finns undantag. Det gäller bl.a. totala andelen män bland cheferna där Sverige har något högre andel än flera andra länder.
- Det har hittills varit *en generell utveckling i mer jämställd riktning* över tid. Går vi t.ex. tillbaka till 1950-talet är den bitvis dramatiskt när det gäller t.ex. förekomsten av och andelen kvinnliga domare, åklagare, poliser, präster och statsråd.
- Under den senaste 10-årsperioden har *påtagliga framsteg* gjorts inom t.ex. verksamheter som statliga företag, TCO och därutöver t.ex. statliga myndighetschefer. Utvecklingen vad gäller börsföretag är dock ett stort undantag.
- Ett mycket vanligt mönster är att *andelen män ökar successivt uppåt i hierarkin*, må vara inom politiken, offentlig förvaltning eller näringsliv. Tydliga exempel på detta är kommunpolitiken och kommunförvaltningen, landstingsförvaltningen, privata

sektorn generellt, Svenska kyrkan och LO. Undantag finns dock, t.ex. landstingens politiska ledning och Svenskt Näringsliv.

- De *absolut högsta posterna* innehas vanligtvis av män. Exempel på detta är statsminister, statschef, riksåklagare, rikspolischef och överbefälhavare. Undantag finns dock, t.ex. ordföranden i Högsta domstolen, ärkebiskopen samt ordförandena i TCO och i Riksidrottsförbundet.
- Samhällsområden som är klart ”*medlemsstyrda*”, som är mer demokratiska till sin natur och beroende av sina röster och ”medlemmar” har bättre könsmässig representativitet. Exempel på detta är politiken, rikspolitikens ”avläggare” statliga myndigheter, TCO och SACO. Dessa verksamheter är ofta föremål för aktiv insyn. Undantag finns dock, t.ex. LO.
- På *nationell* nivå är det i flera fall mer jämställt än på regional och lokal. Exempel på detta är politiken och statlig förvaltning. Även här gäller att dessa verksamheter oftare är föremål för aktiv insyn, det finns helt enkelt ett ”tryck”. Undantag finns dock, t.ex. vad gäller de absolut högsta posterna på nationell nivå.

Inom respektive samhällsområde ser det i stort ut på följande sätt:

- *Politiken* är jämförelsevis jämställd och i den kategorin skiljer landstingen ut sig som mest jämställda och kommuner som minst. I kommunpolitiken märks tydligast den hierarki vi tidigare nämnt – ju högre upp, desto större andel män.
- *I offentlig förvaltning* skiljer sig staten ut som den mest jämställda. Siffror inom jämställdhetsintervallet har högsta chefer inom kommun och landsting men i förhållande till könsfördelningen bland de anställda är männen klart överrepresenterade (21 procent av de anställda och drygt 50 procent av de högre cheferna).
- *Domare, åklagare och polis* utvecklas i jämställd riktning, särskilt åklagarväsendet.
- *Styrelserna i de statliga företagen* kontrasterar starkt positivt i jämförelse med dem inom den privata sektorn.
- *Börsföretagen* är mycket ojämsställda även om man beaktar att det är en klart större andel män än kvinnor som arbetar inom dessa företag. Ojämsställdheten gäller såväl styrelser som verk-

ställande direktör. Så länge situationen fortsätter att se ut som den gör riskerar ojämställdheten, trots att det endast rör sig om nästan exakt 1 000 män, att befästa en bild av män som maktbevarande och föga jämställda – en bild som sannolikt är till påtaglig skada för bilden av män generellt.

- *Aktiebolagen* är också ojämställda, dock i mindre omfattning än börsföretagen.
- *Universitet och högskolor* ”släpar efter” när det gäller professorer – 3 av 4 är män.
- *Svenska Kyrkan* har gjort framsteg i jämställd riktning inte minst nu när kyrkan har en kvinnlig ärkebiskop.
- Bland *arbetstagarorganisationerna* är TCO och SACO klart jämställda organisationer, särskilt SACO. LO är ett exempel på en organisation där andelen män ökar successivt uppåt i hierarkin.
- *Riksidrottsförbundet* uppvisar en blandad bild men en utveckling i jämställd riktning sker.
- *Ordenssällskap* m.fl. är organisationer som i många fall är enkönade och i många fall rekryterar män från samhällets högre skikt. Det kan därför antas att de erbjuder viktiga mötesplatser som ger tillfälle för maktskapande.

Det är nu inte vilka män som helst vi behandlat ovan – kanske i storleksordningen 10 000 när vi talar om styrelser, högre chefer etc.

I jämställdhetsdebatten figurerar inte sällan som en slags manlig modell den *vite, heterosexuelle, framgångsrike mannen*. Om vi antar, utifrån den diskussion vi fört ovan som enbart baserar sig på maktpositioner i siffror, att dessa i Sverige är 10 000 personer så skulle det motsvara 3 promille av männen i åldern 25–74 år. Givet denna volym, som är än mindre om vi använder oss av tidningen Fokus eller LO:s beräkningar, kan man verkligen diskutera om denne modellman är ett rimligt utgångsobjekt i en jämställdhetsdebatt.

Vi har inte resurser att här fördjupa oss i frågeställningen hur intressant den än kan vara.

Det finns utifrån den genomgång vi gjort ovan möjlighet för många fler fördjupningar och analyser, t.ex.

- vad förklarar den generella utvecklingen inom olika områden
- vad avviker från den och hur kan det förklaras

- familjebakgrund, ekonomi och utbildning, etc. för de män vi behandlat i denna rapport.

Det är frågor bland andra som söker sitt svar, svar som vi inom ramen för vår utredning inte haft möjlighet att ge även om det hade varit mycket intressant att få dem för att nå djupare förståelse om maktens mekanismer.

Referenser

AllBright (2013a). *Lika barn leka bäst – en kartläggning över homogeniteten i svenska börsbolagsstyrelser.*

AllBright (2013b). *Två steg framåt, ett steg bakåt, AllBrightrapporten 2013.*

Bolagsverket

Budgetpropositioner

Dagens Arena (2012). ”Undermålig jämställdhet i kommunala bolag”, 1 oktober 2012.

Dagens Samhälle (2013). ”Sveriges gubbkommuner”, 11 september 2013.

Domstolsverket

Ds 2005:12. *Makten och mångfalden. Eliter och etnicitet i Sverige* (red. Anita Göransson). Rapport från Integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram. Stockholm: Fritzes.

Ds 2006:11. *Könsfördelningen i bolagsstyrelser.*

EC (2010). *Gender Equality in the EU in 2009.* Report, Special Eurobarometer 326, European Commission

EIGE (2013). *Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States: Women and the Media – Advancing gender equality in decision-making in media organisations.* European Institute for Gender Equality. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Eurobarometer (2010). *Eurobarometer februari 2010.*

Europaparlamentet (2009). ”Meddelande till ledamöterna (03) 28 juli 2009”.

Europeiska kommissionen.

Fokus (2007). 2–9 november 2007

- Fokus (2008). 14–21 november 2008.
- Fokus (2013). 22–28 november 2013.
- Fristedt, Daniel; Larsson, Åsa och Sundqvist Sven-Ivan (2013). *Styrelser och revisorer i Sveriges börsföretag 2013–2014*.
- Försvaret
- Genus (2010). "Lång väg till varannan damernas". I Genus 2/2010, Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Göransson, Anita (red.) (2006). *Maktens kön. Kvinnor och män i den svenska makteliten på 2000-talet*. Nora: Nya Doxa Bokförlag.
- Hewlett, Sylvia Ann (2002). "Executive women and the myth of having it all". I Harvard Business Review.
- International Women's Media Foundation (IWMF), (2011). *Global Report on the Status of Woman in the News Media*.
- Kommittéberättelsen (2013). Statsrådsberedningen
- LO
- LO (2013a). *Jämställd representation 2013 – om kvinnors och mäns inflytande och makt i LO*.
- LO (2013b). *Makeliten – klyftorna består*.
- LOGG (2007). *Livslöp generasjon og kjønn*. ("LOGG er en sammenslåing av Nor-LAG 07-08 og Generations and Gender Survey fra 2007. Respondenter: Det var om lag 15 000 respondenter i LOGG, hvorav 4000 har deltatt i begge runder. NorLAGs panelutvalg var mellom 40–79 år ved første runde av datainnsamling. LOGG inkluderer et representativt utvalg av befolkningen 18 til 84 år.") Refererad i NOU 2012:15
- Löfström, Åsa (2012). *Betyggapet mellan flickor och pojkar: konsekvenser för framtidens arbetsmarknad*. Framtidskommissionens rapport nr 11. Stockholm: Elanders.
- Makt- och demokratiutredningen, Norge (2001). (Urvalet var 1725 personer och intervjudata gav grund för att kartlägga bl.a. uppväxtplats, åldersfördelning, utbildning och klassbakgrund men inte etnisk bakgrund.)
- Mandel, Hadas och Semyonov, Moshe (2006). *A welfare state paradox: State Intervention and women's employment opportunities in 22 countries*. I American Journal of Sociology.
- MI/SCB (2013); *Löner och sysselsättning inom statlig sektor 2012*. Medlingsinstitutet och SCB

- MI/SCB. Lönestrukturstatistik, Medlingsinstitutet och SCB
NOU 2012:15. *Politikk for likestilling*
OECD (2012). *Closing the Gender Gap, Act Now*
OECD (FD); OECD Family Database. 1 2
<http://dx.doi.org/10.1787/888932675956>
Ordenssällskaps m.fl. hemsidor
Oskarsson, Maria (2013). Specialbearbetning av "Det (o)jämlika politiska medborgarskapet". I Politisk alienation vs politisk integration. I *Lycksalighetens ö*, SOM-undersökningen 2010, SOM-rapport nr 52.
Persson, Inga och Wadensjö, Eskil (1998). *Glastak och glasväggar?: Den könssegregerade arbetsmarknaden: rapport till Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män*. I SOU 1997:137.
Peterson, Helen (2011). *Akademiskt ledarskap i balans? Kvinnor på ledande positioner i universitet och högskolor 1990-2012*. Rapport från IDAS, Institutionen för Tema, Linköpings universitet.
Prop. 2006/07 UO 2 bil.
Prop. 2008/09:1, bet. 2008/09: AU1, rskr. 2008/09:115.
Prop. 2013/14:1 bil. 2.
Prop. 2013/14:1 bil. 3. *Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män*.
Prop. 2013/14:1 UO 2 bil. *Statsförvaltningens utveckling*.
Regeringen. Verksamhetsberättelser för företag med statligt ägande.
Regeringskansliet, Förvaltningsavdelningen.
Regeringskansliet. Regeringskansliets årsböcker.
Renstig och Henrekson (2004). *Perceived career impediments - a database*, Women's Business Research Institute
Riksidrottsförbundet
Rikspolisstyrelsen
Riksdagens utredningstjänst (RUT)
SACO
SCB (1986). *Kvinno- och mansvärlden. Fakta om jämställdhet i Sverige 1986*. Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1986.
SCB (2002). *Allmänna valen 2002*.

- SCB (2006). *Allmänna valen 2006*.
- SCB (2008). *Integration – en beskrivning av läget i Sverige*.
Integration: rapport 1.
- SCB (2010). *Allmänna valen 2010*.
- SCB (2011). *Åttapartivalet 2010*.
- SCB (2012a). *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2011*.
Demokratistatistik rapport 12.
- SCB (2012b). ”Högre och mer jämlikt valdeltagande”,
pressmeddelande nummer 2012:934.
- SCB (2012c). *På tal om kvinnor och män 2012*
- SCB (2012d). *Svensk valdeltagande under hundra år*,
Demokratistatistik: Rapport 13
- SCB (2012e). ”Äldre är inte längre underrepresenterade”, press-
meddelande nummer 2012:772
- SCB (2013a). *Kvinnor och män i näringslivet 2013*. (Bygger bl.a. på
enkätundersökning våren 2013 riktad till företag med 200 eller
fler anställda).
- SCB (2013b). ”Långt kvar till jämställt beslutsfattande i EU”.
- SCB (2013c); *Partisympatiundersökningen (PSU) november 2013*.
- SCB (2013d). ”SD-politikerna mest lika sina väljare”, publicerad i
SCB Valfärd 4/2013.
- SCB (2013e). *Universitet och högskolor, personal vid universitet och
högskolor 2012*. UF 23 SM 1301.
- SCB (AV). Allmänna val.
- SCB (RAMS). Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik
- SCB. Entreprenörskapsdatabasen.
- SCB (ULF). Undersökning av levnadsförhållanden (ULF/SILC)
2012.
- SCB (YR). Yrkesregister.
- SOU 1987:19. *Varannan damernas*.
- SOU 1990:44. *Demokrati och makt i Sverige*.
- SOU 1994:3. *Mäns föreställningar om kvinnor och chefskap*.
- SOU 2003:16. *Mansdominans i förändring*.
- SOU 2005:66. *Makt att forma samhället och sitt eget liv*.
- SOU 2007:108. *Kön, makt och statistik*.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan (2008). *Jämställdheten i Svenska kyrkan*, Kyrkostyrelsens skrivelse 2008:6.

Svenska kyrkan (2012). *Jämställdheten i Svenska kyrkan*, Kyrkostyrelsens skrivelse 2012:4.

Svenskt Näringsliv

Sveriges kommuner och landsting (SKL)

Sveriges riksdag, Kammarkansliet

TCO

TCO (2013). *Fler kvinnor leder – men få når toppen*, TCO granskar 3/2013

TNS/Sifo (2010). (Beställd av Integrations- och jämställdhetsdepartementet, baserad på 1 823 nettointervjuer i åldersgruppen 15 år och äldre.)

Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

UKÄ (2013). ”Allt fler kvinnor bland nyanställd högskolepersonal – på lång sikt kan de gå om männen”, pressmeddelande 16 september 2013

Ungdomsstyrelsen (2013a). *Fokus 13. Unga och jämställdhet*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:4.

Ungdomsstyrelsen (2013b). *Unga med attityd 2013*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:3. (Frågor skickades till 9 000 individer i åldersgruppen 16–29 respektive 35–74 år. Svarsfrekvens 57 procent.)

URSS (2000). *Staten var en man ...? Om kvinnor och män i statens tjänst*. Utvecklingsrådet för den statliga sektorn

Veckans affärer

WEF (2012). *The Global Gender Gap Report*, World Economic Forum

Åklagarmyndigheten

Internetkällor

www.konstakademin.se/sv/konstakademien/ledamoter

www.musakad.se/omakademien/organisation/ledamoter.39.htm

www.nordicgenderandmediaforum.se

www.rotary.se

www.samfundetdenio.se/menu.htm

www.scb.se, Hitta statistik, Statistik efter ämne, Arbetsmarknad, Yrkesregistret med yrkesstatistik, Andel kvinnor och män i chefspositioner

www.scb.se, Hitta statistik, Statistik efter ämne, Demokrati, Europaparlamentsval, Europaparlamentsvalet 2009, valdeltagandeundersökningen

www.scb.se, Hitta statistik, Statistikdatabasen, Demokrati, Allmänna val, valdeltagandeundersökningen, Valdeltagande i riksdagsval

www.svenskaakademien.se/akademien/de_aderton

www.tco.se, medlemsstatistik

www.wikipedia.se